

Radu Boureanu

Casa umbrelor

dramă în patru acte
(cinci tablouri)

PERSONAJELE:

APOSTOL PROCA
THEODORA PROCA

ALEXIS
CĂLIN
VALENTIN

} fiii lor

CLARA
MAGDA

DOMINICA
TATĂL DOMINICĂI
MAMA DOMINICĂI
LINA
TACHE-TOMY
PRIMUL PACIENT
AL DOILEA PACIENT

ACTUL I

Un hol cu pereții căptușiți foarte înalt cu lemn exotic de o nuanță roșcată. Pe jumătatea peretelui din fund, un cămin din plăci de faianță cu flori verzi. Deasupra, o panoplie cu puști de vânătoare și de tir, de diverse calibre. În mijlocul lor, un arc mare canadian. În cea de-a doua jumătate a peretelui, o ușă glisantă, dublată de o perdea galbenă cu flori de aur stilizate. Cînd ușa este deschisă și perdeaua dată deoparte, în încăpere se vede un pian cu coadă. La acest pian studiază Valentin. În hol așteaptă un pacient. În cabinetul lui Alexis, în stînga, se află alt pacient. De după ușa cu perdea galbenă, se aude pianul. Valentin studiază o sonată de Scarlatti. Intră al doilea pacient. Se salută cu cel aflat în hol. I-a deschis Lina, gușata, care iese apoi tăcută pe ușa de sub scara interioară. Din dreapta intră Călin, se îndreaptă nehotărît către camera pianului. Aproape de ușă se răzgîndește, pornește spre cămin și se oprește, uitîndu-se absent în vatra întunecată. Ridică ochii la panoplie, întinde mina și ia, la întimplare, o armă. Se înapoiază în camera lui. Cei doi pacienți l-au urmărit curioși.

PRIMUL PACIENT *(ca să intre în vorbă):*
Ce multe arme? Cine-o fi?

AL DOILEA PACIENT: Cine?

PRIMUL PACIENT: Domnul care a luat arma.

AL DOILEA PACIENT: Poate-i un locatar.

PRIMUL PACIENT *(negînd din cap)*
Cred că-i o rudă.

AL DOILEA PACIENT: Nu știu, vin prima oară la doctor.

PRIMUL PACIENT: Și eu îl văd întîia oară. Seamănă cu doctorul. Or fi frați.

AL DOILEA PACIENT : Se poate... Dumneavoastră pentru ce veniți ?

PRIMUL PACIENT : Pentru inimă.

AL DOILEA PACIENT : Și eu, tot pentru inimă.

(Pe ușa pe unde a ieșit Lina intră Theodora. E înaltă, poartă părul împletit în cozi adunate cunună. Profilul net și sever. Foarte palidă, cu ochii cercânați. Gura și expresia figurii trădează un caracter ferm, ambiție și o umbră de asprime. E încă bine. Se ține dreptă în rochia verde care-i strânge trupul. Pe scară, se oprește citeva clipe și ascultă sunetele pianului, apoi pornește încet în sus. Cei doi pacienți au urmărit-o tăcuți. Soneria, la intrare. Lina se pare că nu aude sau nu-i în bucdărie. Se sună din nou. Pauză. Cei doi pacienți se privesc întrebător. Sonerie, iarăși. Primul pacient se duce să deschidă ; apare Theodora în capul scării. Intră Clara. E îmbrăcată într-un taior negru. Brună, înaltă, frumoasă. Theodora privește împietrită, de sus. Clara a văzut-o, ezită o clipă, apoi schițează un salut. Theodora se uită fix, nu răspunde, se întoarce și dispăre. Primul pacient, în picioare, o privește încurcat pe Clara. Ea se îndreaptă liniștită către canapeaua de lângă cămin. Primul pacient se așază și el. Citeva clipe de liniște, apoi din nou planul. Clara ascultă atentă. Din dreapta vine Călin, încheind arma pe care a curățat-o. O vede pe Clara. O privește cu interes. Pune arma la loc în panoplie și ia alta. Din cabinet iese un pacient. Alexis e în cadrul ușii. Clara a întors capul.)

ALEXIS (înaintază cu mâinile întinse) : Clara !

(Clara s-a ridicat de pe canapea. Tace. El privește intens. Cei doi pacienți se uită la ei cu gâturile întinse. Alexis o ține pe Clara de miini. Călin, care dădea să iasă, s-a oprit în ușă.)

ALEXIS : ...Clara ! De ce nu mi-ai telefonat ?

CLARA (ezitând) : N-am vrut să te sperii.

ALEXIS : Iar ai avut o criză ?

CLARA : Iar.

ALEXIS : Ți-am spus să nu te obosești ! De ce nu mă asculți ? Măcar ca medic... dacă... Ce ai de gând să faci cu tine ?

CLARA (cu glas scăzut, arătând cu privirea spre cei doi pacienți) : Alexis ! domnii așteaptă...

ALEXIS (a uitat de prezența pacienților. Pe Călin nici nu-l vede — de fapt nu vede pe nimeni ; în cele din urmă dă

drumul miinilor Clarei) : Vă rog să mă iertați, dar doamna vine din provincie. (Rugător.) Dacă nu vă supărați... ați fi buni să-i cedați rîndul ? (Cei doi ezită, stîngheriți.)

CLARA A, nu ! În nici un caz ! Pot foarte bine să-mi aștept rîndul. (Zîmbind.) Inima e la locul ei...

ALEXIS (încurcat) : Dar domnii o să fie amabili...

PRIMUL PACIENT (cu jumătate de gură) : Mă rog, dacă doamna se grăbește... eu, cu plăcere...

AL DOILEA (idem) : Pofțiți, doamnă. Noi așteptăm...

CLARA Nu, categoric nu. Pot să aștept și eu.

ALEXIS (dînd necăjit din umeri, i se adresează primului pacient) : Pofțiți ! Al cui e rîndul !

PRIMUL PACIENT (cu glas moale) : Eu... aș fi...

ALEXIS (caută să-și disimuleze enervarea) : Pofțiți !

(Ușa cabinetului s-a închis. Al doilea pacient răsfoiește aparent interesat o revistă. Clara, în picioare în mijlocul camerei, se uită în jur. O clipă ascultă sunetul pianului, apoi cercetează interesată panoplia. Cînd a întors capul către camera lui Călin, surprinde ușa închizîndu-se încet. Se așază din nou pe canapeaua de lângă cămin. După citeva secunde de nehotărîre, scoate din poșetă o țigară și o aprinde. Fumează. Pacientul întoarce privirea spre ea și începe să tușească semnificativ. Clara îl privește întrebător, apoi înțelege.)

CLARA : Vă supără fumul, nu ? Să mă iertați. (Stînge țigara.)

AL DOILEA PACIENT : Da, știți, nouă, ăstora care stăm prost cu inima, tutunul ne face foarte rău... Chiar și fumul...

CLARA : Vă rog să mă iertați. Nu mi-am dat seama.

AL DOILEA PACIENT : Dumneavoastră nu vă face rău ? Am auzit că aveți crize.

CLARA Nu știu, poate că da... Eu nu dau boala în serios.

AL DOILEA PACIENT : Nu e bine. Dacă vă vede doctorul fumînd, o să vă certe.

CLARA Credeți ?... (Zîmbind.) Am să caut să nu mă vadă.

(Călin revine cu arma în mînd. Ezită o clipă privind-o pe Clara, care îi sus-

*ține privirea, și pune arma în panoplie.
E foarte aproape de Clara.)*

CĂLIN Mă iertați!

CLARA: Vă rog! Eu vă incomodez.

CĂLIN: Nu, nu vă deranjați.

(Ușa cabinetului se deschide; pacientul iese, condus de Alexis.)

ALEXIS: Ți-am mai spus că ar fi bine să te lași de lecturi medicale și să-mi urmezi prescripțiile. Ți bagă în cap tot felul de absurdități. Dacă dumneata ai păreri medicale, atunci eu ce rost mai am?

PRIMUL PACIENT Să vedeți, domnule doctor, am...

ALEXIS: Ai căpătat manii... Ține-te de ce ți-am prescris. *(Adulmecă.)* Cine a fumat aici? *(Îl vede pe Călin.)* Căline! La tine în cameră poți să fumezi cît vrei, poți să fumezi și trabuce, dar nu aici. Pacienții nu suportă fumul.

PRIMUL PACIENT *(celui de-al doilea)*: Azi e nervos și grăbit.

AL DOILEA PACIENT: Din pricina ei.

CLARA: Alexis! Eu am fumat, nu el!

ALEXIS *(încurcat)*: Fumezi, Clara?! Doar ți-am interzis! De ce nu mă asculți?

CLARA: Bine. Ți promit.

ALEXIS *(întorcîndu-se către al doilea pacient)*: Poftiți! E rindul dumneavoastră. *(Acesta intră cu pași timizi în cabinet. Primul pacient iese.)* Îmi pare rău, Căline, oredeam că tu ai fumat! Clara, el e fratele meu mijlociu.

CLARA: Mi-am închipuit.

CĂLIN: Fratele cel bun și fratele cel rău.

CLARA: Asta-i un titlu de basm?

CĂLIN: Nu. E realitatea.

CLARA: Și care-i realitatea?

CĂLIN: El vindecă și euucid.

ALEXIS *(din ușă)*: Dacă ai să ucizi pe cineva, tu ai să fii acela. *(Intră în cabinet.)*

CLARA: Ce înseamnă profeția asta sumbră?

CĂLIN: Limba de medic. E punctul lui de vedere în ce privește viața mea.

CLARA: Cum adică viața dumitale?

CĂLIN: Modul meu de viață.

CLARA: Da' ce fel de viață duci?

CĂLIN *(bănuit)*: Și dumneata ești medic?

CLARA: Nu. Sînt inginer chimist.

CĂLIN: Atunci punc-mă în retorte și în eprubete și analizează-mă.

CLARA: S-ar putea și asta.

CĂLIN: N-ai să faci o descoperire deosebită. Sînt un element banal.

CLARA: Ești fratele lui Alexis. Nu se poate să fiți atît de diferiți.

CĂLIN: Și în chimie elementele sînt atît de diferite, și totuși înfrățite. Doar ești chimistă! Și-apoi, orice familie își are oia ei neagră.

CLARA: Asta sună a autocalomnie livrescă.

CĂLIN: În fond, de ce m-aș autoflagela în fața dumitale? Pentru mine ești, totuși, aproape o străină.

CLARA: De ce totuși și de ce aproape o străină?

CĂLIN *(încurcat)*: Nu știu... Al dreptate — de ce-oi fi spus asta? Îl cunoști de mult pe Alexis?

CLARA: De trei luni.

CĂLIN: De trei luni? Ia te uită! Credeam că doctorii păstrează doar secretul profesional!

CLARA: E firesc, doar sînt pacienta lui... *(Căutînd să schimbe vorba.)* Dar ia spune-mi, te rog, ce ai vrut să spui adineauri — că doctorul vindecă, iar dumneata ucizi?

CĂLIN *(amuzat)*: Ucid în abstract. Trag în ținte de carton, care în alte împrejurări ar fi putut să fie oameni...

CLARA: Dumneata n-ai făcut războiul, ești prea tînăr.

CĂLIN: În schimb, am dus și duc război cu vînatul de toate felurile.

CLARA: Nu-mi place sportul ăsta! Îl detest.

CĂLIN: Pe Valentin îl îngroșează că trag în făpturi fără apărare.

CLARA: Cine e Valentin?

CĂLIN: Personajul care chinuie dincolo clavirul. Fratele nostru mai mic. Alexis nu ți-a vorbit despre el?

CLARA: Nu știu, poate că mi-a vorbit și am uitat, dar mai degrabă cred că nu mi-a vorbit. Mai aveți și alți frați?

CĂLIN: Noi trei. Ațit.

CLARA: Casa cu trei băieți...

CĂLIN *(cu ironie amară)*: Nu-i o casă, e o împărăție... noi, cei trei băieți — un popor...

CLARA *(pregătită să audă o poveste amuzantă)*: Interesant... Dar nu înțeleg...

CĂLIN *(brusc)*: O cunoști pe mama?

CLARA: Am zărit-o de cîteva ori.

CĂLIN Ați vorbit? Alexis te-a prezentat?

CLARA Nu. De ce să mă prezinte? Nu s-a ivit prilejul.

CĂLIN Păcat! Ai fi înțeles multe... dacă ai fi cunoscut-o. În fond, copilării. De ce-ți spun lucruri care nu te interesează?

CLARA Nu că nu mă interesează, dar de ce să intru în tainele, în intimitățile familiei? Întrucât o merit? N-am dreptul...

CĂLIN: De ce n-ai dreptul? Ești iubita lui Alexis...

CLARA Te rog!

CĂLIN Alexis te iubește, asta se vede. N-ai să spui că dumneata n-ai băgat de seamă... (Clara ride.) Poate că și de asta te iubește, că rizi frumos.

CLARA N-am ris niciodată, de când îl cunosc.

CĂLIN Nu? O să rizi când o să-l cunoști, când o să ne cunoști mai bine, pe noi, cei din casa cu trei băieți. Sau poate n-o să rizi, poate o să te pună pe gânduri, poate o să te sperii. Dacă nu cumva o să încerci un sentiment de compasiune, ca să nu-i spun milă.

CLARA: Milă? Față de cine, de ce?

CĂLIN: De cei trei iezi cucuieți, ușa maichii descuieți! Dar să știi că eu sint cel care deschide ușa lupului.

CLARA Tot nu înțeleg. E ciudat ceea ce spui. Parcă vrei să compui un tip de blazat, de cinic...

CĂLIN E și greu de înțeles. Dacă nici eu nu mă înțeleg, nici pe mine însumi, nici pe frații mei. Stăm sub imperiul implacabilului și sub autoritatea împărătesei.

CLARA (mirată): Împărătesei?

CĂLIN Ți-am spus că era necesar s-o cunoști pe mama... ai fi înțeles multe. Noi îi spunem „Împărăteasa”. O cheamă Theodora, așa cum se cuvine unei descendente a Porfirogenetilor. Am botezat-o așa înainte ca vreunul dintre noi să-l fi citit pe Charles Diehl. Dar i-am atribuit greșit Theodorei firea despotică a Irenei Dukas, altă împărăteasă a Bizanțului...

CLARA: Mi se pare că am văzut-o așa cum o zugrăvești.

CĂLIN Pe Irene Dukas?

CLARA: Nu, pe mama dumitale... Azi am văzut-o mai bine, acum îmi dau seama. Felul în care m-a primit din capul scării, când am intrat...

CĂLIN Te cunoaște?

CLARA: Cred că m-a zărit de câteva ori.

CĂLIN: Te-a zărit? Te-a văzut bine. Te-a cîntărit, te-a analizat, te-a descompus. Știe totul despre dumneata.

CLARA: Cum? Când?

CĂLIN Intuiția. Are o intuiție teribilă. E inteligentă. Are antene. O interesează tot ce are vreo legătură cu fiii ei. Cu poporul pe care îl conduce. Cred că are și putere de sugestie, o putere hipnotică. O, sint multe, foarte multe fire în casa asta! Dar pe toate le ține în mină ea, marele păpușar... Uite, îți spun tot, află totul de la început, contrar legilor teatrului. Trebuia, spectrotoare, să te las să descoperi puțin câte puțin, pe parcursul acțiunii — și uite, ți-am răpit această plăcere! Așa că vei afla deznodământul înainte...

(Se aude din nou planul.)

CLARA: Nu, viața, viața adevărată, are legile ei. Știu dinainte cum o să fie, și totuși mă interesează. Nu cred că poți s-o compui în eprubetă, după bunul dumitale plac.

CĂLIN Totul se va desfășura așa cum îți spun. Și, ca să-ți răpesc plăcerea ineditului, uite! În casa cu trei băieți, unul e doctor, pentru că așa a vrut Împărăteasa. Altul e pianist, compozitor, pentru că așa a vrut Împărăteasa...

CLARA După cum cîntă, pare că asta l-a fost chemarea.

CĂLIN: Înțeleg, vrei să spui că și Alexis e un doctor bun...

CLARA: Se pare.

CĂLIN Se pare că și eu aș fi fost un bun arhitect, dacă vînător Împărătesei nu m-ar fi făcut trăgător la țintă — un vînător de porumbel.

CLARA: Bine, dar sînteți bărbați în toată firea! Bănulesc că aveți fiecare personalitatea lui. (Călin face un gest de lehamite.) Sigur, unii părinți apasă prea mult pe coarda sensibilității și afecțiunii filiale... Aveam o mătușă care-și teroriza copiii amenințându-i că se aruncă în rîu, atunci cînd lucrurile nu mergeau după voia ei.

CĂLIN: Theodora n-ar face așa ceva; are în prea mare măsură simțul ridicolului, e prea deșteaptă — iartă-mă pentru mătușa dumitale.

(Clara face un gest evaziv.)

CLARA: Atunci?

CĂLIN Atunci, să bem ceva! Alexis mi te-a lăsat în grijă. Trebuie să te tratez cum se cuvine... O clipă!...

CLARA Nu, te rog, nu vreau nimic...

CĂLIN (făcîndu-i semn cu mîna să-l în-

găduie o clipă, se îndreaptă spre odaia lui și revine cu o tăviță cu două pahare și o sticlă): E un vin grozav!

CLARA Mulțumesc, nu beau alcool! Adineauri i-am promis doctorului că n-am să mai fumez, și dumneata îmi dai să beau. S-ar supăra grozav...

CĂLIN Atunci, mie îmi dai voie... (Bea.)

CLARA: Să știi că, de data asta, dacă simte alcoolul, sau dacă vede paharele, nu voi putea să-i spun că am băut eu...

CĂLIN O să fac să dispară corpurile delict. (Își mai toarnă un pahar și-l bea, nervos, apoi duce totul în camera lui. Când se întoarce, tot cu paharul în mână, simte în tăcerea Clarei o așteptare.) Curios! N-aș fi făcut asta niciodată — să vorbească unei persoane pe care o văd înțila oară despre mine, despre toate zvircolirile noastre! Mi s-ar fi părut stupid, ridicol, să-ți povestesc dumitale, o femeie, despre viața familiei mele, să fac psihologie... Dar ce ești dumneata, duhovnic? Ce m-o fi făcut să-mi les din matcă? (Observă privirea Clarei fixată pe pahar.) Alcoolul? Am mai băut și cu alții, dar nu mi-am dat drumul la gură... E ceva în dumneata care obligă la sinceritate.

CLARA Nu face din mine o ființă aparte. Sunt o femeie oarecare, o simplă cercetătoare... Poate că ești dumneata azi într-o stare specială. (Simțind că el vrea să spună ceva.) Nu-i vorba de alcool... (Caută să schimbe vorba, să ocolească penibilul situației.) Nu înțeleg cum ai devenit, din arhitect, țințaș, vânător de porumbei, cum zici. Nu văd ce a urmărit mama dumitale, care spui că e atât de desțepată, de realistă, făcându-te să-ți schimbi drumul...

CĂLIN Theodora are ideile ei...

CLARA: De ce-i spui Theodora?

CĂLIN (trece peste întrerupere): Ideile ei sînt adesea foarte năstrușnice, foarte originale, și nu admite obiecții și abateri. Așa o știu din copilărie. Așa ne-am obișnuit, așa ne-a educat, să nu avem voință și hotărâri proprii... Într-un cuvînt, m-a făcut să mă las de arhitectură; mai aveam un an. Antenele ei i-au spus că în sport e mai mult loc de afirmare, posibilitățile — diverse, călătorii, avantaje... și a mai scontat... (ezită) a! nimic, asta este, „alea jacta est“, zarurile au fost aruncate... așa a vrut Împărăteasa...

CLARA: E și asta un punct de vedere.

CĂLIN (cam dă semne de amețală; o privește cu ochi tulburi): Ce punct?

CLARA: Faptul că te-a silit să adopți o altă carieră.

CĂLIN A, da, carieră... Panc! (Ochind cu palma în cătare, lîngă ochi, cu degetul mare în sus și cu arătătorul către o țintă imaginară.)

CLARA (zîmbind silit): Dar de ce-i spui Theodora?

CĂLIN: Dar cum să-i spun? Doar e împărăteasa noastră.

CLARA: E totuși mama dumitale, și-i spui atât de rece... de străin... de formal...

CĂLIN: De mici i-am spus așa. Și eu și Valentin; nu putem altfel. Cred că, în inima lui, Beethoven nu-i spusese niciodată tată celui care l-a chinuit, bătîndu-l ca să studieze, să studieze fără încetare...

CLARA: Dar a ieșit un Beethoven!

CĂLIN: Și a murit un tată, un sentiment. Uriașul Ludwig s-a înstrăinat. Să nu vorbim însă despre excepție și regulă. Eu n-o să fiu niciodată un Wilhelm Tell. Ocheam... (ezită) ochesc, mai lovesc în țintă, dar uneori mi-e silă...

CLARA: Curios, Alexis nu mi-a spus nimic despre toate astea. În trei luni, aproape că abia am aflat de existența unora din familia Proca...

CĂLIN: Și eu, în cîteva minute, am desțertat sacul! Am deschis cutia Pandorei. Ți-am încercat și dumitale, inutil, conștiința...

CLARA Conștiința mea suportă.

(Ușa cabinetului se deschide; Al doilea pacient iese și Alexis îl urmează. Scurtă pauză, pînă ce ușa casei se închide în urma Pacientului.)

ALEXIS: Draga mea, sînt al tău.

CĂLIN (îndepărtîndu-se, pune paharul pe colțul caminului; aparte): Să audă asta Theodora!

(Clara se pare că l-a auzit, fiindcă îl privește amuzată.)

ALEXIS: Să vedem acum ce-i cu inima ta. Te rog! (● invită în cabinet.)

CĂLIN (privind absent panoplia): Mai curînd cu a ta să vedem ce e.

ALEXIS (cu un zîmbet): Ce tot mormăi, Căline? Sper că ai fost amabil cu Clara. (Acesteia.) De obicei trebuie să-i scoți vorbele cu cleștele. Astăzi văd că stă de vorbă și cu el însuși... Ce bazaconii ți-a spus?

CLARA (ferindu-și privirea): Lucruri destul de interesante.

ALEXIS: E un original, mezinul ăsta al meu!

(*Intră împreună în cabinet. Ușa s-a închis după ei.*)

CĂLIN (*se îndreaptă spre camera lui, mormăind*): Original!...

THEODORA (*după ce a ascultat câteva clipe din capul scării, coboară, privește în jur*): A plecat femeia?

CĂLIN: Femeia e cu bărbatul!

THEODORA: Căline! Scutește-mă de grosolănie! Nu admit asemenea limbaj... (*Călin dă să iasă.*) Stai! Cu tine vorbesc! (*Se apropie de el.*) Ia întoarce-te! Uită-te la mine!... Iar?

CĂLIN: Oarecum.

THEODORA: De ce? Unde vrei să ajungi? O să-ți tremure mîna. O să-ți pierzi precizia. O să ratezi țintele.

CĂLIN (*sumbru*): Ținta mea am ratat-o.

THEODORA: Lasă copilăriile! Și termină cu băutura. Ce, ți-ai pierdut mințile?

CĂLIN: Poate.

THEODORA: Căline! Îți poruncesc să taci! Nu uita că ești copilul meu, oricîți ani ai avea!

CĂLIN (*printre dinți*): Bine, Împărăteaso!

THEODORA: Să știi că am să controlez la tine în cameră. Te rog să nu mai încui dulapul și sertarele scrinului... Știu de ce le închizi... și încă ceva, nu-mi plac vizitele pe care le primești...

CĂLIN (*tot sumbru*): Tache?

THEODORA: Cele două persoane... mă rog, fetele acelea două...

CĂLIN: Sînt două fete din lot.

THEODORA: Să stea la lot, în cantonament. Nu-mi place genul lor.

CĂLIN: Sînt de genul feminin.

THEODORA: Îți vorbesc serios.

CĂLIN: Și eu, tot serios... Nu mă amuză, dar nu pot să le dau afară dacă vin. De obicei, vin cu Tache... să mă ia la antrenament. Federația mi le-a dat în grijă (*cu maliție*) să le cresc...

THEODORA: Căline! nu uita că sînt mama ta... Cît trăiesc, va fi așa cum spun eu. (*Călin intră în camera lui, închizînd atent ușa. În acest timp, după glasvandul cu perdea galbenă, Valentin a atacat o poloneză de Chopin; melodia are o dinamică revoluționară. Theodora se apropie de ușa cabinetului; stă o vreme, de parcă ar vrea s-o străpungă cu privirea. Poloneza a crescut în intensitate. Theodora strînge pumnii, se încordează de furie. Se îndreaptă către ușa cu perdea galbenă. Bate energic.*) Valentine! (*Pianul se aude la fel de tare. Theodora ar putea deschide ușa — dacă ar interesa-o „acțiunea Valentin” — însă vrea să fie prezentă în*

hol, să fie auzită de cei din cabinet. Bate cu putere, strigînd din nou.) Valentine! (*Pianul încetează să cînte. Ușa se deschide, apare Valentin. Are o expresie mirată, contrariată. E ca un actor pe care l-ai scos din transă.*)

VALENTIN: Da, ce s-a întîmplat?

THEODORA: De ce cînti bucată asta?

VALENTIN: Ce întrebare! Îmi place. E o poloneză...

THEODORA: Știu...

VALENTIN: O cîntai și dumneata... altădată.

THEODORA: Acum n-aș mai cînta-o...

VALENTIN: De ce?

THEODORA: Din principiu.

VALENTIN: Ești nervoasă... Ce s-a întîmplat?

THEODORA (*privind lung ușa lui Alexei*): Nimic. Lasă-mă! Studiază mai departe...

VALENTIN (*șoptit*): Bine, Împărăteaso!

(*Theodora nu aude. E preocupată. Pornește spre scară, dar nu-și dezlipește privirea de ușa cabinetului. Urcă încet. Valentin a închis ușa, dar pianul mai rămîne cîva timp mut. Cînd Theodora a dispărut, o notă, apoi alta, câteva ezitări și cîntecul pornește. O etudă de Bach... Alexei iese din cabinet și aruncă o privire cercetătoare în hol. A simțit sau a auzit ceva, Iese și Clara.*)

CLARA: Era glasul mamei tale? Părea iritată...

ALEXIS (*evaziv*): S-ar putea să fi fost ea.

CLARA: Mai e și altă femeie în casă?

ALEXIS: Ar fi putut să fie, dar acum e umbră.

CLARA: Ce vrei să spui?

ALEXIS: Despre asta nu ți-a vorbit Călin?

CLARA: Nu.

ALEXIS: Am avut o soră. Era cea mai mare dintre noi. Eram încă mici cînd... (*Ezită.*) De la moartea ei, destinele noastre, ale băieților, au cotit cu nu știu cîte grade către neprevăzut. Numele ei, soarta ei au devenit un permanent exemplu în gura mamelor. Într-un fel, s-ar putea spune că ea cu asta ne-a...

CLARA: ...terorizat...

ALEXIS: Poate că e un cuvînt cam tare. Ne-a imprimat o teamă superstițioasă. Umbra Beatricei se mișca mereu prin încăperi, în preajma noastră, cînd mama simțea nevoia s-o evoce.

CLARA: Ca să vă impună voința ei...

ALEXIS: Cînd eram copii... Uneori i se părea că n-o ascultăm, că ne abatem de la principiile ei de educație.

CLARA: Cînd erați copii! Și acum, e la fel.

ALEXIS: Clara! Hai să vorbim despre altceva! Vrei? Aveam atîtea să-ți spun...

CLARA (*pe gînduri, se uită spre camera lui Călin, urcă scara cu privirea*): Da, să vorbim despre altceva.

ALEXIS: Clara, proiectul tău m-a urmărit tot timpul cît ai lipsit. Din ce în ce, ideea prinde aripi în mine.

CLARA (*privind iar spre scară, în sus*): Ești sigur că n-o să ți le taie cineva?

ALEXIS (*cald-mustrător*): Nu vorbi așa!

CLARA: Ai dreptate. Trebuie să am încredere în tine.

ALEXIS: Ei, vezi? Așa ești din nou tu însăși... „O, vino iarăși, Clara, Clara d'Elbeuze...”

CLARA: Alexis, doctore... Lasă-l acum pe Francis Jammes. E momentul să fii realist. Ești om de știință. Trebuie să înveți să fii tare, să ai personalitate, să aduni puterea care-ți lipsește, să nu te mai lași stăpînit de teama aceea superstițioasă... În sfîrșit, s-o lăsăm pe biata ta soră să se odihnească în pace — e vorba de maică-ta, atunci cînd va fi nevoie să-i vorbești.

ALEXIS: Va trebui s-o fac.

CLARA: Am făcut toate demersurile... Cred că o să obținem posturile. Secretarul comisiei m-a privit cu simpatie după ce a citit cererile. E un spital mic, care își poate însă răs-pîndi razele binefăcătoare asupra unui ținut larg și frumos, deși aspru... Sînt atîtea de făcut... E și un laborator, mic, dar bine utilat. Mi-a plăcut... E o echipă de tineri ca noi. E înzestrat și pentru cardiologie, dar n-au specialist...

ALEXIS: Clara! tu ești vestitoarea primăverii.

CLARA: Primăvara carierei noastre.

ALEXIS: Cel mai nou om pe care l-am cunoscut ești tu.

CLARA: Vezi, Alexis, tu ai rămas proaspăt, în ciuda atmosferei din casa asta... Atîta cît o cunosc eu, din afară, bineînțeles... Am încredere în tine. Să rămînem mereu proaspeți, Alexis, mereu noi... La revedere, dragul meu... și (*zimbînd*) vezi de aripi! (*Face cu degetele mișcarea foarfece-lor. Ride. Alexis o cuprinde și o sărută. Clara se desprinde ușor. Se privesc cîteva clipe intens. Se aude planul: „Visare” de Grieg. Clara iese. Alexis privește, din antreu, în urma ei.*)

ACTUL al II-lea

Camera lui Călin. Genul și aranjamentul mobilierului trădează gustul unui om care simte linia și culoarea. În fața geamului, o masă săsească, un așa-numit Luther, piesă rară. Un pat îngust și scaune de un rustic interpretat modern (după schițele lui Călin). Un dulap-bar rustic, un scrin vechi, cu sertare mari. Lingă peretele opus geamului, un pupitru, planșetă pe care sînt îngrămădite diverse obiecte, cutii, ziare, cărți, un sombrero, două arme de tir de calibre diverse. În dosul planșetei, suluri de hirtie și de calc îngălbenite. Pe același perete, un proiect colorat, al unei imense arene sportive. E seară. Vara. Geamul arată în amurgire un pătrat de un albastru ultramarin. Pe masă e aprinsă o lampă cu abajur de hirtie, cu desenul unei vechi hărți de navigație. Lumina cade pe jumătatea odăii, planșeta rămîinînd în penumbră. Călin e în picioare în fața scrinului, aproape cu spatele spre public. Un sertar e deschis, Călin ține cu amîndouă miinile o coală mare de hirtie de desen. Se vede că e un proiect arhitectonic. Îl privește pe gînduri. Între buze îi fumegă, uitată, o țigară. Pe scrin, un pahar înalt, pe jumătate plin, și o sticlă. Intră Alexis, Călin nu-l vede.

ALEXIS: Văd că ești singur acasă. (*Călin tresare, caută să ascundă sticla în sertar, o dată cu coala de hirtie, încercînd să mascheze manevra cu trupul.*) Inutil, ce era de văzut s-a văzut... Nu te frămînta. Nu-ți mai

spun nimic; deși...

CĂLIN: Am crezut că e Theodora.

ALEXIS: Mama e plecată la familia Dominicăi. Așa mi-a spus Lina.

CĂLIN: E în peștit... Și asta-i o obsesie a ei — să și-o facă pe astroloagă noră.

Pe unul din noi trei îl paste primejdia. În orice caz, nu pe mine. Eu aş lua-o drept ţintă. Aş scăpa dintr-o lovitură şi de astroloagă şi de toate... Ce te-aduce?

ALEXIS: Simţeam nevoia să stăm de vorbă. Am fost la Clara. A venit pentru citeva zile. E o fată minunată... Căline, sint fericit! Pină acum, de cite ori mi-a plăcut o fată, a venit mama cu cenzura ei, cu insinuările ei, a făcut ce-a făcut şi ne-a despărţit... De data asta nu va mai izbuti. Mă simt legat de Clara. De la sfîrşitul lui august, vom lucra amindoi la un spital în Apusenii. Ea va lucra ca laborantă...

CĂLIN: Sint primul care află de bomba asta?

ALEXIS: Da.

CĂLIN: Cînd v-a încolţit ideea?

ALEXIS: Mai demult; îndată după ce ne-am cunoscut. A fost ideea Clarei. De trei săptămîni, lucrul este ca şi hotărit. Cererile ne-au fost aprobate.

CĂLIN: Şi... te pregăteşti să-i spui Theodora?

ALEXIS: O să trebiiască.

CĂLIN: Ai emoţii? Ţi-e teamă?

ALEXIS: Lasă ironiile! Parcă nu ştii?... o să trebiiască să trec şi prin purgatoriul ăsta.

CĂLIN: O să izbutească.

ALEXIS: Ce să izbutească?

CĂLIN: O să izbutească să te scoată de aici... E o fiinţă vie — vorba franţuzului, „elle n'a pas froid aux yeux"! Fetei ăsteia nu-i suflă-n ciorbă. Dacă s-o întilni vreodată pe teren cu împărăteasa, or să sară scînteii. Sint două firi tari.

ALEXIS: Dar Clara...

CĂLIN: Îţi urez să-ţi fie o soţie puternică, inimoasă, dar nu împărăteasă. (Ia paharul de pe scrin.) În cînstea ei! Vă doresc noroc; şi să treceţi cu bine hopul întilnirii cu stăpîna noastră...

ALEXIS: Te rog, lasă, nu mai bea...

CĂLIN: Adineauri mi-ai promis că nu mă mai pisezi.

ALEXIS: Dar, pentru numele lui Dumnezeu! Te distrugi. Te otrăveşti.

CĂLIN: Procesul a început de mult.

ALEXIS: Mă acuzi că sint slab, că sint moale şi fricos. Dar tu cum eşti? N-ai curajul să priveşti realitatea în faţă. Ţi-a fost şi Ţi-e teamă să iei o hotărîre, să judeci cu creierul tău, să-ţi urmezi calea, să înfringi o voinţă tiranică, fie ea şi a mamei... Te-ai lăsat de arhitectură fiindcă aşa a vrut ea, şi acum tinjeşti, dar nu faci nimic. Fumezi ca un turc şi bei ca

un dement, şi cu asta crezi că ai rezolvat... da, o să izbuteşti să faci din tine un cadavru viu... Eşti laş! Sau poate că te-ai obişnuit cu viaţa asta, te complaci... (Călin, care începuse să bea, lasă paharul pe scrin, se îndreaptă încet, parcă încovoiat de greutatea celor auzite, către fereastră. Se opreşte cu fruntea lipită de mijlocul crucii ferestrei. Cu pătratu-i mare, albuşru-ntunecat, lespedeau nopţii parcă ameninţă să-l strivească. Tace.) De fapt, tot ce-am spus, am spus şi pentru mine. Sintem nişte cirpe. Confundăm iubirea filială cu sclavajul moral. Ne e teamă să n-o rănim... Am crescut cu o sensibilitate bolnăvicioasă, cu capul, ascuns în poala mamei... A judecat pentru noi, a hotărit pentru noi, şi cînd ne-am izbit de viaţă am simţit că avem fruntea moale, ca sugacii... şi de atunci, vedem prin ochii ei, simţim prin simţurile ei şi acţionăm prin ea. Prin voinţa împărătesei!

CĂLIN (de parcă ar vorbi nopţii din pătratul ferestrei, de unde începe imensitatea): Şi mai era şi umbra... Umbra obsedantă a Beatricei!

ALEXIS: Sărmana Beatrice! A trebuit să moară atît de ciudat, atît de vinovată, spunea mama, ca soarta noastră să capete altă întorsătură. Ce n-a putut să facă din fată, a izbutit să facă din trei băieţi... Ah, de cite ori n-am vorbit despre asta!

CĂLIN: Cînd am cunoscut-o, Clara a zis că aici e „casa cu trei băieţi". Mai degrabă e casa cu trei fete adormite... Să-i fi spus asta, să nu se amăgească, măcar în ce te priveşte... (Se aud zgomote în hol, glasuri. Amindoi tac.)

ALEXIS (ascultînd atent): Nu e mama. E tata, vorbeşte cu Lina...

CĂLIN: A venit şi mucenioul, de la slujbă. Bietul tata! În primii ani ai căsniciei, poate că era nerăbdător să ajungă acasă, dar acum cred că întreabă cu o strîngere de inimă dacă a venit cucoana.

ALEXIS: Şi totuşi, ţine la mama... Cînd s-a întors de-acolo... după doi ani, a plîns ca un copil la pieptul ei...

CĂLIN: Cînd, în fond, ea trebuia să plîngă... să-i cadă în genunchi s-o ierte. Dacă nu l-ar fi bătut abita la cap, dacă nu l-ar fi înveninat, n-ar fi ajuns să facă ce-a făcut. Din tinereţe l-a simţit slab şi l-a devorat, ca femeia-călugăriţă... şi progeniturile au ieşit la fel... Nu-ţi aduci aminte? Cînd eram noi mici, Theodora repeta uneori, cu un aer de superioritate, calamburul pe care îl făcuse o dată

bătrînul Conta, bunicul, vorbind despre familia tatei : „nu conta pe Proca“.

ALEXIS : După părerea ei, numai Beatrice a fost o Conta.

CĂLIN : N-a putut să reziste în confruntarea cu Theodora. Undeva era un punct slab. Avea un cuantum de singe Proca... și s-a prăbușit.

ALEXIS : Mama spunea că dacă ar fi ascultat-o pe ea, n-ar fi ajuns la nebunia pe care a făcut-o. A vrut să-și hotărască singură soarta...

CĂLIN : Ar fi ajuns cineva în arhitectură, *(Arătând spre proiectul stadionului, atârnat pe perete.)* Avea vigoare în viziune, simțul monumentalului. Biata Beatrice, gogorița noastră... Cînd mă gîndesc că adesea o uram și mă teneam de spectrul ei... Theodora ne-o evoca de cîte ori vroia să ne domesticească.

ALEXIS : Asta a lăsat urme în firile noastre...

CĂLIN : Și ce-i mai grozav e că, oricît ne analizăm, deși avem impresia că sîntem lucizi, nu putem lepăda de pe noi pinzele astea de păianjen. Hm! nu le putem, nu le putem lepăda. *(Bătute sfioasă în ușa.)* Intră, tată!

APOSTOL *(intră și închide ușa cu precauție, căutînd să nu facă zgomot. Poartă urmele unei frumuseți masculine în paragină. E puțin îndoit de spate ; cu toate că e înalt și are brațe și picioare lungi, gesturile îi sînt lipsite de amploare, ceea ce-i dă un aer de stingăcie și timiditate. Amuzîndu-se purcă) :* De unde știți că eu sînt?

ALEXIS : Te-am auzit vorbind cu Lina. Cu surda noastră, trebuie să-ți spargi plămîni.

APOSTOL : Întrebam dacă-l acasă...

CĂLIN : Împărăteasa e în pețit la familia Dominicăi.

APOSTOL : Da, da ! Ce faceți, băieți ? V-am întrerupt ? Poate aveți ceva de discutat ?

ALEXIS : Nu, tată... Ce nu putem discuta în prezența dumitale ?

APOSTOL : Ei, nu, sînt lucruri prea intime, și pe urmă sînt preocupările vîrstelor...

ALEXIS : În clipa de față, avem o singură preocupare : cum am putea să devenim noi înșine.

APOSTOL : Niciodată nu sîntem doar noi înșine. Întotdeauna mai avem pe cineva în gîndul și în sufletul nostru.

CĂLIN : Numai că dacă acel cineva își impune prezența într-atît încît să te anuleze, atunci e incomod, e nedorit. E o tiranie.

APOSTOL : Întotdeauna au fost tirani și tiranizați.

CĂLIN : Preceptul ăsta și l-a luat ca deviză și împărăteasa noastră, dar pe

plan activ și de pe poziția tiranilor.

ALEXIS : S-a adunat clanul Proca și discută... În vremea asta, e cineva care acționează în numele clanului Conta.

CĂLIN : Clanul Proca nu e întreg. Lipsese Prislea.

ALEXIS : E dus după merele de aur.

CĂLIN : Știi ceva ? E rost de ceva ?

ALEXIS : Nu, ce să știu ? Am făcut, așa, un joc de cuvinte. La ce te-ai gîndit ?

APOSTOL : Eh, Valentin e încă prea tînăr...

CĂLIN : Deși merele de aur pentru el sînt. Le poate culege pe toate tîrmurile. Pentru mine și agurida e bună, dacă se poate sloarce. Prințul e să fie tare, să ardă toate nălucile...

APOSTOL *(semn discret și întrebător către Alexis, mimică deznădăjduită) :* Băiatule, poate că mai sînt și alte feluri de beție în stare să alunge nălucile și spectrul zădărnicii... *(Călin tace.)* Una e beția muncii. Nu da din umeri ! Știi, eu, cînd am ieșit de acolo... am avut impresia că pășesc pragul tot către un pustiu. Dar mi-am dat repede seama că sub aripile deznădejdii și cu vîlul zădărnicii pe ochi nu faci nici un pas mai departe și te învîrtești la nesfîrșit în tîne suși. Oricît ar fi de încăpător lăuntru tîu, ajungi să te cunoști prea bine și locul devine strîmt. E nevoie și de schimbul cu semenii, de o armonie cu ei.

ALEXIS : Tata are dreptate.

CĂLIN : Și tata afirmă uneori că Theodora are dreptate.

APOSTOL *(căutînd să treacă ușor peste provocare) :* Numai uneori.

ALEXIS : Rareori.

CĂLIN : Mai rar decît rareori, aproape niciodată...

APOSTOL : Redeschidem o discuție fără rost.

CĂLIN : Nu eu o deschid, eu aș vrea s-o închid pentru totdeauna. Aș vrea să uit tot. Să mă lovească o amnezie, să uit treptat și cum mă cheamă, în ce veac și în ce an trăim, unde mă aflu și pentru ce exist... *(Se deschide ușa. Intră Valentin. E plăcut surprins că-i vede laolaltă.)*

ALEXIS *(căutînd să-și compună o nutră veselă și să ia un ton glumeț) :* Ai picat la timp, frate-tu parcă vrea să se eclipseze !

VALENTIN : Adevărat, Căline ! Pleci în sărăcinătate cu un lot ?

CĂLIN *(sumbru) :* Pe apa simbetei o să mă duc...

VALENTIN *(crezînd că e un joc, în-*

sistă): Nu, zău, pleci la vreun concurs?

CĂLIN (apăsât): O să mă duc dracului!

(Valentin, zăpăcit, se uită când la Călin, când la ceilalți doi. Alexis îl face semn să-l lase în pace. Valentin se apropie de masa Luther și începe să răsfoiască un album.)

APOSTOL (după ce s-a foit pe scaun, își ta înima-n dinți): Alec!

ALEXIS: Da, tată!

APOSTOL: Te rog să nu mi-o iei în nume de rău... Pot să te întreb ceva? Nu din curiozitate. Știi că nu sufăr de infirmitatea asta. Mai curînd aș vrea să-ți spun ceva, să te pun în gardă... E totuna...

ALEXIS: Te rog, fără atitea ocoluri, intră în subiect.

APOSTOL: Ai ceva de gînd cu fata asta?

ALEXIS: Care fată, tată?

APOSTOL: Pacienta ta.

ALEXIS (zîmbind): Pacienta mea! Am mai multe paciente. (Călin a întors o clipă capul, apoi pare iarăși absent.)

APOSTOL: Se pare că Theodora știe bine de care pacientă e vorba.

ALEXIS: Mama?

APOSTOL: Da, de cîtva timp e sub presiune: m-a întrebat dacă n-am observat ceva. Ce să observ? Eu nu observ ceea ce nu mă privește. Îți închipui ce fel de discuție a urmat... În fine, e foarte bine informată...

CĂLIN: După cîte mi-aduc aminte, acum o lună, cînd a venit Clara din provincie și se afla la tine în cabinet, Theodora dădea tircoale. M-a întrebat dacă „a plecat femeia...” Așa-i spunea: „femeia”!

ALEXIS: Asta ce mai e?

APOSTOL: Știe totul, are toate datele. „Asta n-o să se întîmple, spunea, în ruptul capului nu-l las să aibă o legătură cu o femeie divorțată!”

ALEXIS: Da' de unde știe ea?! E formidabilă!

APOSTOL: Tache e informatorul ei.

ALEXIS: Tache?

CĂLIN: Verișorul Tache?

ALEXIS: Licheaua!

CĂLIN: Acum înțeleg de ce n-a obiectat că mă vizitează; în schimb a forfecat alte persoane.

ALEXIS: Ei nu, pe licheaua asta am s-o dau eu... (se tînează de furie) auzi la ce se pretează mama...

APOSTOL: Ca să-și apere principiile și pozițiile, ea nu alege... Dar, te rog, nu da amploare. N-are rost să provoci un scandal. Am ținut doar să te avertizez. „Un homme averti vaut deux” — cum se zice.

ALEXIS: Ei da, tată! O iubesc pe Clara, pe femeia asta divorțată. O privește ce-a făcut și de ce-a făcut; e viața ei, e trecutul ei. Nu trebuie să dea socoteală nimănui! Nici măcar mie, și dacă vreodată aș face vreo aluzie la trecut, aș fi un măgar. E un om Clara, un om bun și plin de entuziasm...

APOSTOL: Bine, dragul meu, te cred.

ALEXIS: Și să afle mama: vom pleca împreună, vom lucra undeva în țară, acolo unde e nevoie de noi. Clara m-a ajutat. Din mine n-o să facă mama ce-a făcut din tine, ce vrea să facă din toți...

APOSTOL: Mi se pare că acum te-ai pornit împotriva mea. N-am nici un fel de acțiuni în afacerea asta. Cit despre dragoste și plecare, astea să i le spui ei, să i le spui tu, dacă crezi, dacă vrei...

VALENTIN: Alexis, ești nedrept cu tata.

ALEXIS: Lasă-mă-n pace! (Se oprește, își trece mîna peste frunte.) Să mă iertați, iartă-mă, tată. Dar m-a zguduit revolta...

APOSTOL: Nu-l nimic, dragul meu, nici mic nu-mi intră astea în cap. Am vrut să te previn, dar te rog, vă rog, pentru liniștea noastră a tuturor, nu faceți caz...

CĂLIN (profitînd de confuzie sau din nervozitate, a deschis sertarul, a scos sticla, și-a turnat în pahar, și l-a dat pe gît): Ei, lăsați astea! Timpul le va rezolva... (Lui Valentin, cu un aer pe cît se poate de șugubăț.) Ei, Prișleo, ce e cu mîrele de aur? Spunea Alexis adineauri că ai plecat să le culegi... în grădina cărei...

VALENTIN (înterzis, cu o subțită roșeață în obraji): Ce...? Ce înseamnă asta?... Cum, mi s-a umblat în hîrtil? Asta nu-i frumos! (Iese în fugă, lăsînd ușa deschisă.) Cine-a făcut asta? (Apostol, Alexis și Călin se privesc nedumeriți. Tăcere. După cîteva secunde, Valentin se întoarce calmat, dar palid; cu un ton de copil bosumflat.) Îmi pare rău! N-am acuzat pe nimeni, dar am crezut...

ALEXIS: Ce-ai crezut?

VALENTIN: Că mi s-a umblat în sertar. Dar sertarul e închis. N-a umblat nimeni.

APOSTOL: Cine să umble? Cine vrea să te prade?

VALENTIN: Ei, să mă prade... dar sînt lucruri pe care le țin doar pentru mine... nu le dau în vileag...

ALEXIS: Uite, noi nu ne ascundem unul de altul. Ne spunem tot ce ni se întîmplă, chiar dacă uneori ne mai ieșim din piele...

VALENTIN: Nu-i vorba de secrete de viață. De altceva...

CĂLIN : De ce, de ce conspirația lui Fiesco?
VALENTIN (*smulgându-și cu greu mărturisirea*): Ei... de... de-o compoziție...

De-o încercare...

APOSTOL : Ei, dacă-l asta, e un lucru important.

CĂLIN : Și n-a aflat încă împărăteasa... ce noi, supușii, nu merităm?

VALENTIN : Nu vorbi așa... N-am arătat-o, n-am cîntat-o decît...

ALEXIS : Decît...

VALENTIN : Unei colege... O fată. (*Călin face un gest care subliniază într-un anumit fel mărturisirea.*) Da, unei fete, o violonistă talentată, cu care se poate sta de vorbă și... în sfîrșit, asta e...

ALEXIS : Și nouă nu vrei să ne cînti un fragment? Cum ai intitulat-o?

VALENTIN (*citînd*): „Merele de aur”.

CĂLIN : Ce coincidență! Vorbeam de mere, și merele erau coapte.

APOSTOL : Mi-ai face o bucurie dacă ai vrea să ne arăți...

VALENTIN (*după o luptă cu el însuși*): Dar eu am trac, doar știți... Să nu vină nimeni dincolo. Las ușile deschise... Vă cînt un fragment... E un intermezzo Iliric, Prislea veghind să se coacă merele de aur în grădina zinelor... e o împletire de melos popular cu motive populare prelucrate...
CĂLIN : Bine, du-te odată, pînă nu vine altă ureche...

VALENTIN : Așa e!

ALEXIS (*cu plăcere, aproape cu emoție în glas și în privire*): Ce spuneți de Prislea al nostru?

(*Apostol se așază mai bine pe scaun, căutînd să ocupe cît mai puțin loc și așteptînd parcă să i se facă un dar nemeritat. Călin e din nou în fața pătratului ferestrelor albastre. Alexis stă cu fața către ușa lăsată deschisă de Valentin. Toți tac, așteptarea lor vădește curiozitate și emoție. Se aud primele măsuri. Pe durata cîntecului, chipurile li se luminează.*)

ACTUL al III-lea

Decorul actului I. Ușile camerei de muzică sînt deschise. Holul și camera în care se află pianul au ceva sărbătorec. Pe pian, pe masă și în colțuri sînt vase cu flori de toamnă albe și mov. E 11 septembrie, ziua de naștere a Theodoriei. Prin ușile deschise către terasă, în fundal, se văd grădina, coroanele copacilor bătuți de vînt și cerul pe care trec nori violeți. La ridicarea cortinei, Apostol intră pe ușa de sub scară, aducînd un vas de aramă bătută în care e un buchet mare de flori albe. Caută cu ochii unde să-l așeze, îi schimbă de două ori locul și rămîne cu el în brațe, fiindcă sună la intrare. Lasă vasul în mijlocul scenei și se duce să deschidă. Intră Alexis, cu un buchet mov; i-l dă tatălui său.

APOSTOL : Ești singurul care s-a gîndit la flori.

ALEXIS (*arată zîmbind în jur*): Astea au răsărit aici?

APOSTOL : Trebuie! E ziua ei. Băieții nu s-au grăbit să-l aducă.

ALEXIS : Le-am găsit foarte greu. Uitasem că-i duminică.

APOSTOL : După-amiază e închis și la florării. Le-am ținut peste noapte în pivniță și le-am udat în cîteva re-prize...

ALEXIS : Băieții nu sînt acasă?

APOSTOL : Valentin încă n-a venit. Călin e la el... (*Aducîndu-și aminte de ceva.*) Aha! (*Cu buchetul adus de Alexis în brațe se duce spre camera lui Călin. Bate în ușă. Se aude un mormăit.*

Apostol vorbește încet, prin ușa închisă.) Căline! vino o clipă!

CĂLIN (*întredeschizînd ușa*): Ce se-nîmplă?

APOSTOL : Vezi, dacă-ți mulțumește maică-ta pentru flori... Fă în așa fel încît să creadă că sînt de la voi... De fapt, Alexis, uite, a adus astea... (*Se uită în jur, unde să le așeze, și privind din cînd în cînd în direcția scării.*) Căline, e ziua ei... dacă s-ar putea să fie și lumină în jurul florilor astea lumină și zîmbet... ce zici? Și te-aș mai ruga ceva...

CĂLIN : Știu... să nu beau. E-n regulă! De altfel, nici nu prea mai am ce. Sînt la post uscat... a venit un duh cu răsufărca fierbinte și a evaporat

sticla cu conținut cu tot... Dar cine vine?... Stai, nu-mi spune... (E parcă buimac.)

APOSTOL : Dominica, părinții ei.

CĂLIN : Vedere în regulă, cu prilejul aniversării. Doctore, până aici ți-a fost! Theodora ți-a găsit perechea.

ALEXIS : Termină, Căline! Dacă nu, să știi că-mi iau pălăria și-o șterg... Ce-ți veni?

CĂLIN : Mie nu-mi veni. Vine ea... nora, pe care o jinduie Theodora...

APOSTOL (privind cu grijă spre scară) : Căline! Te-am rugat doar să nu dai prilej azi la supărări...

CĂLIN : Ce i s-o fi năvălit s-o aleagă tocmai pe asta? A rămas cum o știu de mică: insignifiantă, inexpressivă, famelică. Cînd dau cu ochii de ea, văd parcă o făptură ciudată, cu capul ca un capitel ionic cu vulturi din meleci de pâr la urechi... Și pe astrolatra asta, cu cosmografia ei cu tot, vrea s-o arunce în brațele lui Alexis! Astartea!

APOSTOL : De ce Astartea?

CĂLIN : Închide ochii, tată și fă abstracție de voce; ai s-o auzi pe Dominica „Astartea, care era și Venus și Luna totodată, era considerată de antici ca o zeitate virgină și ca o zeitate mamă”. Astartea asta a noastră, Dominica, magul ăsta cu vulturi de coloană ionică, n-o să fie niciodată mamă, vă asigur; o să rămână virgină. După cum arată, n-o să se găsească nebunul care să adore așa zeitate.

APOSTOL : Pentru măică-ta, Dominica înseamnă familie bună...

CĂLIN : Asta e! Chestie de clasă.

APOSTOL : Oită blîndă...

CĂLIN : Ceea ce înseamnă încă un supus în clanul ei!

APOSTOL : Și al treilea punct...

CĂLIN : Al treilea adună primul și al doilea, și atîtea alte puncte, în care ele se înțeleg de minune, cu toată diferența de vîrstă. (Soneria la intrare.) Primiți-o voi! Eu mă retrag fără torțe. Mi-ar fi greu să rezist să n-o răsucesc într-o figură de stil. Prea te îndeamnă boiul și duhul ei la caricatură, la șarjă.

ALEXIS : Retrage-te fără torțe și fără surle și tobe.

(Călin a intrat la el. Alexis are evident intenția să-i urmeze exemplul. Cu mîna pe clanță, îi face semn lui Apostol către intrare, apoi se retrage în cabinet. Apostol, rămas cu buchetul în brațe, se duce și deschide. Intră Valentin, parcă adormit, dar e primejdios. După el, mai timidă, Magda. Deși e duminică, poartă cu ea cutia de vioară.)

VALENTIN : Bună seara, tată... (Privire spre scară.) E sus?... În ce dispoziție e? Ce de flori!... Le-a văzut?... (Întorcîndu-se către Magda.) Hai, Magda! De ce te-ai lîpt de ușa?

MAGDA (către Apostol) : Bună seara! APOSTOL : Bună seara, drăguță!

(Theodora a apărut în capul scării.)

THEODORA : Au venit?

APOSTOL : Au venit copiii!

THEODORA : Valentin!

VALENTIN : Da, eu... și... Magda... (Îi face semn cu mîna, pe la spate, Magdei, îndemnînd-o.)

MAGDA (întorcîndu-se): La mulți ani, doamnă!

THEODORA (amabilă, destul de rece) : Mulțumesc!... (Evident, nu-i face plăcere prezența Magdei.)

VALENTIN (simțind că Theodora e contrariată de prezența fetei) : O să repetăm puțin, sper că nu vă deranjează!

THEODORA : Trebuie să sosească Dominica și părinții ei...

VALENTIN : Tocmai, pînă atunci...

THEODORA (ridicînd din umeri) : Apostol, să mă chemi înclată ce vin! (Intră la ea.)

APOSTOL (bătînd-o ușor pe umăr pe Magda, zîmbind) : Studiați, copii! Nu luați în seamă. Poate că or mai întîrzia... (Se ocupă de aranjarea florilor, lese spre bucătărie.)

MAGDA : Îmi pare rău că am venit. N-avea nici un sens... Cred că nu-i prea face plăcere prezența mea... Ba e chiar foarte transparentă aversiunea ei...

VALENTIN : Ți se pare, Magda... Așa e ea, marțială... (simțind că termenul e de o grandilocvență ridicolă)... dură... Dar, ai să vezi, o să vă împrietenești... (Vede în doiala pe chipul Magdei)... Și, pe urmă, trebuie să exersăm, să studiem. Ne rămîne atît de puțin timp să punem la punct programul, trebuie folosit orice prilej...

MAGDA : Nu știu de ce, dar nu mă simt deloc în largul meu... Nici ca prezență fizică, dar să mai și studiez, să intru în atmosferă, să mă încălzesc și să colorez ceea ce a scris compozitorul...

VALENTIN : Să încercăm, totuși.

MAGDA : O să-ți par detestabilă... Dar, uite, am o senzație stranie... Toate florile astea, aduse pentru ziua ei, parcă ar decora o capelă... Nu te supăra, iartă-mă... asta sînt eu! Îți spun tot ce simt. Poate că sînt cam

sărită de pe linie, azi... Nu știu nici eu ce se petrece cu mine... Dar e atât de lăioasă și de...

VALENTIN Te rog, nu te mai gîndi la asta! O să te obișnuiești cu felul ăsta de a fi. Uite, noi... (Între Apostol, cu vaza cu flori.)

APOSTOL: Ce-i cu voi, ce-ați rămas așa? Nu cîntați?... Vremca trece. Și-apoi, muzica o să încălzească atmosfera... (Valentin a deschis pianul. Magda s-a apropiat și ea, cum fără convingere. Așază cutia viorii pe pian, se pregătește să scoată vioara.) Doamne ce frumoase sînt florile! Ce frumoasă ar putea fi viața, dacă oamenii le-ar semăna puțin...

VALENTIN (căutînd notele): Tată, faci speculații poetice?

APOSTOL: Mi-au plăcut întotdeauna florile... Cînd eram mic, cred că am visat să mă fac grădinar... Și, dintre poeți, cel mai aproape mi-a fost Anghel, Dimitrie Anghel, poetul florilor (Rămîne pe gînduri, cu ochii la un buchet izolat. Magda îl privește lung. Valentin surde. Apostol se întoarce încet și pornește să urce scara.)

MAGDA (aproape șoptit): Cît de deosebiți sînt oamenii ăștia doi...

VALENTIN Magda dragă! El...

MAGDA Să nu-mi învori legea compensației în natură... Eu nu concep că între doi oameni care se caută, se găsesc, se iubesc, să nu fie un echilibru, o potrivire, o armonie a caracterelor... Dacă lipsește asta, mai curînd sau mai tîrziu totul se destramă ori se prăbușește.

(Sund la intrare.)

VALENTIN Hait!

APOSTOL (s-a întors, coboară): Au venit!... Țștia se deplasează cu precizia astrelor... Doar au o față astro-noamă. Valentine! fuși și anunț-o pe mama. Pentru mine, trei sînt prea mulți. Nu știu ce să fac cu ei.

(Valentin suie cele două trepte deodată. Apostol deschide. Magda, stînjănită, închide cutia viorii. Între Dominica și părinții ei. Mama Dominicăi, slabă, uscată, negricioasă, are o înfățișare fals austeră. Ochiul avid caută să cuprindă tot ce se petrece în jur și să pătrundă și în ceea ce nu se vede. Tatăl este un temperament sanguin; are un aer abulic. Potrivit repetatelor sublinieri ale soției, se înțelege că e medic. Dominica nu-i urîdă, deși e cam costelivă; fața albă e încădrată de părul șaten, împletit în melci pe urechi. E ușor năucă, jucînd gravitatea unei studente care se și vede savantă.)

MAMA DOMINICĂI Să-ți trăiască! Să vă trăiască! La mulți ani! Unde e Theodora?

TATĂL DOMINICĂI: Unde e sărbătorita? Ce faci, dragă domnule Proca? Cu sănătatea cum merge?

APOSTOL Mulțumesc... Poftiți! Luați loc... Theodora coboară îndată...

MAMA DOMINICĂI Ce de flori!... O adevărată grădină. (Theodora coboară, urmată de Valentin. Mama Dominicăi o întîmpină cu brațele deschise.) Dragă mea, cînd ești iubită, îți înflorește casa ca grădina raiului...

THEODORA: Mulțumesc, dragă mea... (Dominicăi.) Vino să te sărut scumpo... (Lui Valentin, în șoptă.) Unde e Alexis? Cheamă-l! (Valentin întredeschide ușa cabinetului, din atitudinea lui se vede că-l poartă insistenț pe Alexis. În sfîrșit, acesta apare.)

TATĂL DOMINICĂI Dragă colega, să vă trăiască! Ai o mamă demnă de pana celui mai mare moralist. Tenacitate, înțelepciune, dragoste! Rezultatul abnegației, iată-i! (Arătîndu-i pe Alexis și pe Valentin.) Niște copii străluciți!

DOMINICA Tată! Iar pererezi... Poate pe doctor îl jenează... Nu e un copil!

THEODORA: Pentru noi, toți sînteți încă niște copii...

MAMA DOMINICĂI Dragă mea, de fiecare dată sînt în dilemă. Nu-mi aduc aminte dacă îți sărbătorești ziua de naștere, ori onomastica.

THEODORA: Ziua mea de naștere e pe 11 septembrie. Întîmplător, cade de Sfînta Theodora. (Cu glas mai scăzut lui Apostol, îndemnîndu-l să aducă gustările.) Apostol, vezi ce face Lina!

(Apostol iese spre bucătărie. Tatăl Dominicăi stă de vorbă cu Alexis. Dominica se învîrte pe lîngă ei, căutînd vecinătatea lui Alexis. Theodora și mama Dominicăi sînt în centru. Magda a rămas lîngă pian, însăsurată; Valentin se apropie de ea, neștînd ce să facă. Apoi, se altresează Dominicăi.)

VALENTIN Dominica, uite, s-o cunoști pe colega mea Magda Irineu. Ea e cu muzica, tu, cu muzica sferelor. (Dominica se apropie, părăsind parcă fără plăcere vecinătatea lui Alexis. Fetele își dau mîna, dar nu-și spun nimic. Theodora a întors capul către ele. Mama Dominicăi și doctorul o privesc și ei în treacăt pe Magda, moțînd din cap. După cîteva clipe, Dominica s-a întors spre grupul bărbăților.)

TATĂL DOMINICĂI: Ei, doctore, ca proaspăt practician, cum merge cu clientela?

ALEXIS (după o zătare, fiind încrun-
tat podena): Drept să vă spun, nu
asta e preocuparea mea.

TATĂL DOMINICĂI Cum? Ce? nu
înțeleg. Medicina?

ALEXIS Nu, clientela.

TATĂL DOMINICĂI Ei, știi că ai haz!
Ori nu te înțeleg eu, ori dumneala
însuși nu te înțelegi.

ALEXIS Nu de pe poziția asta privesc
eu medicina.

THEODORA (tatălui Dominicăi, cu mali-
ție): Nu-nțelegi, doctore?... N-auzi
glasul ideilor noi?

TATĂL DOMINICĂI Ah! da, da, da,
da... am văzut, am citit despre eroii
lui Esculap răspîndiți pe la margini
de țară... Da, da, apostolat, pionierat,
sau așa ceva. De fapt, după noua le-
giuire, te și forțează să te pierzi prin
văgăunl.

ALEXIS: Nu asta e adevărul. Cine își
simte vocația și-și înțelege rostul de
medic de la înălțimea etică și socială
nu se cuibărește într-un cabinet, în
capitală, pîndind eventualii pacienți.
Asta nu mai e știință, e spirit de
tarabă.

TATĂL DOMINICĂI Interesant! Va să
zică, noi, doctorii din generația mea,
sîntem tarabagii! Ar trebui, după
anii de muncă jertfiți pentru binele
aproapelui, să ne luăm trusa-n băț și
să plecăm la dracu' cu cărți? nu?

DOMINICA Papa, dar nu de tine e
vorba...

ALEXIS: E vorba de noile promoții, de
noua generație de medici...

THEODORA: Astea sînt idei noi, foarte
noi în casa noastră... Sînt de import
recent... Aproape că nici nu-mi dau
seama cum ne-am schimbat vederile...

(Apostol, care a intrat urmat de Lina,
aducînd tăvi cu pahare, îi privește ne-
liniștit. Îi îmbie pe toți să se servească.)

APOSTOL: Haide să dăm cezarului ce-i
al cezarului, să închinăm pentru ziua
de azi! (Toarnă și îi servește pe cei
vîrstnici. Îi îndeamnă pe tineri.) Hai,
copii, apropiați-vă și luați!

(Se ciocnesc pahare, urări, schimb de
formule uzuale.)

DOMINICA Ce-ar fi să ne cînte ceva
domnișoara Irineu și Valentin?

VALENTIN Ar fi greu, aproape imposi-
bil.

THEODORA: De ce imposibil? Sînt mă-
guliță, în orice caz... că de ziua mea
este imposibil să-mi aud fiul cîntînd!

MAMA DOMINICĂI: Așa sînt artiștii,
trebuie să-i rogi.

TATĂL DOMINICĂI Enescu era de o
mare modestie...

VALENTIN Dacă vreodată vol atinge
limita umbrei lui o să fiu modest!
THEODORA Valentine!

VALENTIN Da?

THEODORA: Te invit să nu fii nepoli-
ticos cu invitații mei!

APOSTOL: Dar nici nu s-a gîndit bă-
iatul...

VALENTIN: Nu, i-am precizat doar dom-
nului doctor că nu sînt artist. Deo-
camdată studiez. Iar în faza de studiu
nu-mi îngădui să mă produc în public.

THEODORA Puteți să studiați și în
fața noastră!

ALEXIS: Mamă, dar Valentin nu-i un
copil! De ce-l pui în situația asta?
Și mai e și domnișoara Magda.

THEODORA E și ea tot un copil, și
tocmai că să studieze a venit.

MAGDA: Doamnă, pot veni și altă dată
pentru studiu. Îmi pare rău dacă pre-
zența mea vă incomodează.

APOSTOL (precipitat, mîimînd veselia):
Da' nici nu-i momentul potrivit!
Auzi, să ascultăm Beethoven la un
pahar cu vin... Stați că găsesc îndată
ceva la radio. (Se duce dincolo, să
dea drumul aparatului.)

TATĂL DOMINICĂI Da, e mai amu-
zant.

(Apostol a prins un program de șlagăre,
Călin iese din camera lui, parcă atras
de muzică.)

TATĂL DOMINICĂI Ia te uită, dom-
nule, al treilea fiu Proca! Aproape
să uit de existența lui. Ei, cum stăm
cu campionatul, cu punctele? Cum
stăm cu medalia de aur?

CĂLIN: Au dus-o la dentist să-mi facă
din ea proteză.

TATĂL DOMINICĂI: Șă înțeleg că asta
e prețuirea pe care o acorzi distinc-
țiilor?

CĂLIN: Asta înseamnă că n-am luat
nici o medalie...

TATĂL DOMINICĂI: Eșec total?

CĂLIN (căutînd cu ochii pe masă un
pahar plin): Trebuie să beau ceva
înainte de a vă răspunde. Altfel nu
răspund de mine.

THEODORA: Căline! Răspund eu de
tine!

APOSTOL (aproape de Călin, încet): Mă
băiatule, te-am rugat să nu umbli la
furtună. (Tare.) E la regim; n-are
voie să bea...

TATĂL DOMINICĂI (încercînd să schim-
be vorba și interlocutorul, pe care
nu-l simte comod, reia discuția cu
Alexis): După cîte am înțeles, ai în-

tenția să-ți părăsești cabinetul abia deschis și să te claustrezi undeva la țară?

ALEXIS: Dacă asta înțelegi dumneata prin claustrare...

THEODORA: Doctore, dar cum îți închipui că aș îngădui așa o nebunie? În chipul ăsta lamentabil să eșueze toate sacrificiile mele, toate planurile mele?! Astea-s copilării!

ALEXIS: Mamă, nu e momentul și prilejul să discutăm asta. O să fac ce-mi dictează conștiința.

THEODORA: O să faci ce-ți dictez eu, ca să nu faci o prostie... (Afară, pe cerul amurgit, se văd alergând amenințător norii violeți. Vântul bate mai tare. O jaluza de lemn scrâșle în șașii și se lovește de zid.)

MAMA DOMINICĂI (către soțul ei): Se răzbună vremea, doctore. Mi-e că o să ne prindă ploaia...

DOMINICA: Eu nu cred că doctorul o să-și părăsească familia, cabinetul, ca să plece la țară. Aici are toate condițiile pentru un om de știință...

ALEXIS: O să fac cum mă călăuzește steaua mea.

THEODORA: Să nu fie căzătoare!

(Alexis zăcănește de pe scaun, dar își stăpânește explozia. Face câțiva pași, nervos.)

DOMINICA: Eu n-aș putea trăi fără bibliotecă, fără contactul cu profesorii, fără stimularea colegială, departe de casă, de părinți...

THEODORA: Tu ești o fată bună și de viitor, și te iubesc, Dominica. Toată lumea te iubeste... ar trebui să te iubească... Mi-ar plăcea să fii fata mea... Să fii...

(Alexis e și mai nervos simțind unde bate Theodora. Sună la intrare.)

APOSTOL (bucuros de orice ar putea să abată discuția): Cine-o fi?

THEODORA: Du-te și vezi!

(Apostol a deschis; se aude glasul lui Tache-Tomy: „Să ne trăiască mama! La mulți ani!” Intră cu un ghiveci în poale, cu foaia desfăcută, arătând o floare mare și fără farmec.)

APOSTOL (aparte, lui Călin): Licheaua asta mai lipsea!

CĂLIN: Ca să fie tacimul complet!

MAGDA (aparte, lui Valentin): Eu plec. Încerc s-o șterg pe nesimțite!

VALENTIN: Te conduc. (Amândoi se strecoară prin ușa rămasă întredeschisă. Tache-Tomy înaintează cu un suris larg.)

TACHE-TOMY: Sărut mina, tanti! La mulți ani, toate fericirile! (Celorlalți.) Să ne trăiască! (Văzînd că băieții se uită la el, sărută mina Theodorei și a mamei Dominicăi.)

MAMA DOMINICĂI (a observat cum s-au strecurat Valentin și Magda): Doctore, Dominica, lumca a început să plece și vîntul a început să se umfle. Să mergem și noi, să nu ne apuce furtuna.

THEODORA: Dar de ce așa devreme? Îmi pare rău! Într-o zi ca asta... (Vîntul izbește mai tare oblonul.)

TATA DOMINICĂI: Eu mă călăuzesc după intuițiile nevastă-mii. Dacă ea zice că ninge, ninge, dacă ea zice că începe furtuna, să știți că începe...

(S-au ridicat cu toții. Theodora își conduce oaspeții. Schimb de banalități, felicitări, păreri de rău, scuze. Dominica s-a apropiat de Alexis.)

DOMINICA: Îmi pare rău, sau mi-ar părea rău dacă ai pleca... Nu te-am văzut de mult... Am fost ca luna și soarele... La revedere.

ALEXIS: La revedere, Dominica. Succes la teză!

DOMINICA (cu o privire galeșă): Mulțumesc!

(Iese după părinți. Călin îi face vînt cu mina cum ai goni un fum sau un iz neplăcut.)

CĂLIN: Dispari, cometă pleșuvă!

(Alexis se îndreaptă spre cabinet. Theodora s-a întors.)

THEODORA: Alexis! (Alexis s-a oprit cu mina pe clanță.) Îți mulțumesc pentru chipul cum te-ai purtat de ziua mea. Vă mulțumesc la anindoi, și ție, Căline... Mi-ai jignit invitații. Ai văzut cum au plecat. Alexis! ai fost nervos, aproape agresiv cu doctorul. Nu i-ai dat pic de atenție Dominicăi. E o fată bună, dar pentru că îmi place mie, că țin la ei, de asta te-ai purtat așa. Ca să mă lovești pe mine, și tocmai de ziua mea...

ALEXIS: Da' ce să fi făcut? Să-i sar de gît?

CĂLIN: Trebuia s-o inviți la dans.

THEODORA (lui Călin): Tu ai fost de-a dreptul mojit. Te întreci cu gluma, Căline. Sau îți pierzi din ce în ce mai rău controlul, sau iarăși ai...

CĂLIN: Nici n-am ciocnit măcar paharul...

THEODORA: În schimb, mi-ai întins mie paharul amar. Îl beau de mult,

de cînd ați luat-o razna. Alexis intr-un fel, tu în altul...

ALEXIS: Ți se pare, mamă! N-am luat-o razna deloc...

THEODORA Efectiv, nu încă; dar în intenție... Ce e cu aiureala asta, cu plecatul în provincie? Cum îți închipui că o să-ți îngădui? Am auzit, vrei să faci cum te-o călăuzi steaua ta. Nu-ți mai place să te călăuzească eu, mama ta. Înțeleg, bănuiesc cine te călăuzește. Dar o să-ți pun pe goană călăuza... Știu, știu tot...

ALEXIS: Ce știi? Ce vrei să insinuezi?

THEODORA: Pe femeia aia să n-o prind pe-aici, să nu-mi iasă în cale, că știu eu cum s-o pun la punct... Nu te las pe mîna unei...

ALEXIS (*la privit lung pe Tache; îndreptîndu-se către el*): Da, știi! Îmi dau seama cine te informează. Li-

cheaua asta... Ieși afară, secătură!

TACHE-TOMY (*retrăgîndu-se*): Tanti! Alexis a căpiat.

THEODORA: Alexis! Să nu îndrăznești!

ALEXIS: Ieși afară, liehea!

THEODORA: Alexis!

TACHE-TOMY: Tanti! Tanti! nu-i da voie! vrea să mă lovească.

THEODORA: Să nu îndrăznești! Ai auzit? Să nu încerci!

APOSTOL (*din ușă, lui Tache*): Du-te, măi băiete, nu vezi că e cazul să pleci?

THEODORA: Apostol! Te rog să nu-i încurajezi. Nu ei au să comande în casa mea. Nu ei m-au făcut pe mine. N-am ajuns încă să fiu condusă de copii. M-ați înțeles?

CĂLIN: Am înțeles, Impărăteaso!

ALEXIS: Eu, nu.

ACTUL al IV-lea

Tabloul 1

Același decor. Ușile către camera de studiu a lui Valentin sînt deschise. Sînt trase în lături și perdelele galbene. Valentin, în cămașă cu guler răsfrînt, lucrează niște piese de concert. Atacă un fragment, cu reveniri, apoi pornește cu avînt. În spatele lui, cu vioara în mînă, Magda subliniază prin întreaga ei atitudine ritmul, coloritul fragmentului. El mai cîntă cîteva măsuri, se poticnește, se oprește, bătînd nervos în claviatură:

VALENTIN: Nu, nu merge. E infect!

MAGDA: Reia!

VALENTIN: Nu, e mizerabil! N-are culoare, n-are suflet!

MAGDA: Dacă te enervezi, n-o să meargă!

VALENTIN: Cum să nu mă enervez? Cîte zile mai avem pînă la concert?

MAGDA: Opt.

VALENTIN: Opt! Și totul e ca o lîină destrămată... Și te încurcă și pe tine. Nu poți să lucrezi...

MAGDA: Liniștește-te! Hai să reluăm.

VALENTIN: Cum să lucrez în atmosfera asta? Simt leoaica plimbîndu-se în cușcă, deasupra... Fierbe, clocotește... Așa e de cînd ne-am întors de la mare: ce era înainte, dar ce e acum! Alexis e și el nervos. E într-o asemenea tensiune încît mă tem să nu aibă un accident cu vreun pacient.

MAGDA: Dar de ce nu lămurește lucrurile? De ce nu-i spune răspicat ce are de spus? De ce nu ia o hotărîre?

VALENTIN: Pentru că în casa asta sîntem bărbați doar cu numele, sîntem

trei momii, nearticulate de o voință proprie. Bietul tata, ce să mai vorbească, nici nu contează! Bărbatul, în casa asta, ea e. Voința ei e lege. E un blestem!

MAGDA: Nu e nici un blestem, e un lucru întristător și nedrept. Aș fi murit dacă aș fi avut o astfel de mamă. Nu te supăra, iartă-mă. Poate că n-ar trebui să vorbească așa... Dar eu mi-aș fi luat cîmpii, așa fată cum sînt...

VALENTIN: Ce vrei? Ne-a anulat orice inițiativă. Ne-a creat o a doua natură. E atît de voluntară și de violentă încît te poți aștepta la orice. Ne-am temut mereu de un deznodămint tragic, dacă am fi bruscăt lucrurile, dacă am fi trecut peste cuvîntul ei.

MAGDA: O, dar e îngrozitor! Ce-o să se întîmple cu voi, cu tine (*ezilă*) cu... noi?

VALENTIN (*sestînd*): Cu noi?... (*Bîlbîindu-se.*) Cu noi? Magda! nu te frămînta... Timpul o să rezolve...

MAGDA Timpul! Vezi, Valentine? Timpul... și în timpul ăsta... care cine știe cât se poate țiri la fel, îți pierzi anii cei mai prețioși... Singur îți dai seama că așa nu se poate progresa...
VALENTIN Ce-a fost când a auzit că voi concerta la Arad! „La Arad? Cum să concertezi la Arad? Auzi monstruoziitate! Pentru asta te-am crescut, pentru asta ți-am dat cei mai buni profesori, ca să debutezi la Arad?”

MAGDA: Ca și cum n-ar fi și la Arad oameni, dornici, cunoscători, sensibili... La urma urmei, și acolo sînt scriitorii, artiștii, muzicienii, în fața cărora poți cînta cu emoție.

VALENTIN: Nu-mi mai pomeni de emoție. Știi că sînt bolnav...

MAGDA Trebuie s-o învingi, așa cum trebuie să-ți învingi și cealaltă teamă, neîngăduită unui bărbat. Căci ești bărbat, nu mai ești copil.

VALENTIN Pentru ea sîntem tot copii. Nici nu concepe că am depășit limitele supunerii orbe.

MAGDA (rîzînd): Atunci trebuia să vă împăieze la vîrsta preșcolară... Deși nu-i de ris... te rog să mă crezi.

VALENTIN (aplecat peste claviatură, cu o tristețe aproape copilărească): Magda!

MAGDA: Da, Valentine!

VALENTIN Îți pierzi timpul cu mine.

MAGDA (privindu-l cu o intensitate și o seriozitate care-i trădează sentimentul): Copil prost! Iartă-mă că te dezmiard cu eternele cuvinte banale, dar n-am cum să-ți spun altfel... Deși ar trebui să-ți repet la nesfîrșit că ești bărbat, că nu mai e cazul să te consideri copil... Bineînțeles că n-ar suna bine. Ascultă: (cu același ton al dezmiardării) bărbat prost! (Ride, se apleacă și îl sărută. El, înșeninat, se răsucesce și o cuprinde.) Gata! acum, că ne-am liniștit, la lucru! Reluăm... Hai, de la intrarea mea... (Își pune vîloara sub bărbie și se oprește cu arcușul în aer.) Auzi monstruoziitate! să debutezi la Arad! Dar ce, toți pot debuta la Sala Pleyel?

VALENTIN: Să nu riți! Chiar asta opera. E nespuse de orgolioasă. Pentru ea, nimic nu e de domeniul imposibilului. A încercat și ea pianul. Nu știu de ce n-a izbutit... Voia să se realizeze prin mine. Mă vedea debutînd strălucit, cîntînd în marile metropole cu tradiție muzicală...

MAGDA: Și, desigur, pe Alexis, în savant aspirant la premiul Nobel. Lăudabil! Numai că metodele ei nu sînt atrăgătoare...

VALENTIN: Vremurile au contrazis-o și nu se poate împăca deloc cu realitatea. Nu zic că noi i-am fi îndrep-

tăți așteptările, mai ales în ce mă privește...

(Din camera lui iese Călin. Are mer-sul cam nesigur și o expresie răvășită. Caută ceva prin hol, pe masă, pe consola căminului, dă jos un obiect, o cutie sau un mic bibelou. Vrea să-l ridice, renunță. O ia către bucătărie; din ușă.)

CALIN: Lina! Lina! N-ai o cutie de chibrituri? (Mai tare.) O cutie de...! (Renunță să se facă auzit și iese.)

MAGDA: Și din el ce voia să facă?

VALENTIN Mi-e și frică să mă gîndesc ce-o să se întîmple cu el... Îmi face impresia că a luat-o pe-o pantă pe care nu mai există oprire. Îmi vine să urlu cînd îl văd așa.

MAGDA Îmi face impresia unui om care nu-și găsește locul. Ea nu-și dă seama? Mai bine s-ar îngriji de el.

VALENTIN Alexis spune că trei oameni a nenorocit Theodora cu firea și cu pornirile ei pe Beatrice, pe Apostol și pe Călin... Călin și-a ieșit din matcă de cînd a părăsit arhitectura. De atunci nu-și mai găsește echilibrul.

MAGDA: Trebuie ajutat, incurajat.

VALENTIN: Am încercat, și Alexis, și eu, și tata. E refractar, uneori intratabil.

MAGDA: Dar față de ea?

VALENTIN: Față de ea a început să vorbească în doi peri. Bombăne în spatele ei și uneori chiar în prezența ei. Mocnește în el un foc, clocotește surd o furtună... Ceva îngrijorător se petrece...

MAGDA (după cîteva secunde de gîndire): Mai sînt opt zile... a opta a trecut...

VALENTIN Da, Magda.

MAGDA Reluăm?

(Se pregătesc, încep să cînte. Magda marchează măsura, satisfăcută de modul cum au pornit. Călin se întoarce din bucătărie cu chibriturile și cu un sifon. Se oprește o clipă, ascultă. Aproape de ușa lui, celor doi.)

CALIN Induioșătoare scenă! Patriarhală, romantică! Parcă ați fi în Ivanov de Cehov... Ivanov cîntă la violoncel... la... (Intră la el. Peste cîteva clipe intră Alexis, din cabinet. Ezită, apoi întrebă.)

ALEXIS: N-a sunat nimeni?

VALENTIN: Nu, nimeni! (Alexis reîntră în cabinet.) O așteaptă!

(Sus se aude o ușă deschizîndu-se și închizîndu-se. Theodora a apărut o clipă în capul scării, cu chipul încordat, cu ochii cercetători. Apoi reîntră la ea.)

MAGDA Moreu se deschide cite o ușă.
Parcă fiecare așteaptă ceva. Altceva.

(După o scurtă tăcere, reiau pasajul.
Lina vine de pe culoar. Cînd să urce,
îi scapă din mîină o tavă. Gest a pagubă.)

LINA Du-te! dacă ai făcut picioare.
Tot e prea multă liniște în casa asta!

VALENTIN (sare de la pian, se duce la
ușă): Da' nu s-ar putea avea puțină
liniște?

LINA Al spus ceva?

VALENTIN (a deschis gura să zică ceva;
dar a rămas doar cu mimica. Face un
semn de lehamite, apoi întoarce spa-
tele. Lina suie bodogăniind.) E de
nesuportat! În fiecare clipă intervine
ceva!

MAGDA Închide ușile și gata!

VALENTIN Dacă le închid, e ca și
cum am sta într-o cutie, fără rezo-
nanță. Parcă rămîn sunetele în cutia
pianului. Parcă îți rămîn sunetele în
auz. Totul sună înfundat. (Totuși se
pregătește, în silă, să le închidă. Sună
la intrare. Ar trebui să apară Lina,
să deschidă.) Nici o nădejde! Lina se
aude numai pe ea. (Se duce să des-
chidă. Intră Clara. Pare preocupată.)
Te aștepta! Și-a lăsat pacientul și a
ieșit din cabinet să întrebe dacă n-a
sunat nimeni. Nimeni altcineva decât
dumneata nu putea să fie acel Nimeni.

(Clara zîmbește palid și-l mîngie în
treacăt pe obraz. Alexis iese din nou. O
vede pe Clara, o ia de mîină, sărutînd-o
din mers pe obraz, și o duce la el. După
cîteva secunde, pacientul iese.)

ALEXIS: Numai cîteva clipe și vă chem
din nou.

(Pacientul, același din actul I, se așază
resemnat pe un scaun.)

PRIMUL PACIENT (către Valentin):
Sînt și cazuri urgente; ce să-i faci!
(Se vede că nu crede nici el ce spune.)

(Valentin se întoarce la pian; Magda
e cu fruntea rezemată de gîtul viortii.)

MAGDA (ca și cum s-ar smulge dintr-o
reculegere): Cred că nu mai putem
lucra. Prea vin toate una după alta,
ai dreptate... (Depune vioara și arcu-
șul pe pian.)

VALENTIN Mai stai! Avem de vorbit.

(Închide ușa și trage perdelele. Din
cameră-lui iese Călin. Duce pe braț două
arme și o cutie cu gloanțe. În cealaltă
mîină are paharul. Cu același mers ne-
sigur, fără să-l vadă pe pacientul care-l

urmărește mișcările, așază totul pe masa
din fața căminului.)

CĂLIN Stați aici!... Ispitelor. Nu vreau
să mai am neville de voi! Vade retro,
Satana!! (Din ușa bucătăriei strigă
de cîteva ori cu voce răgușită, za-
darnic.) Lino!... Lino!... Lino!...
(Psalmodiază.) Și-a rămas surdă și
mută la toate strigările Domnului!
Mută și oarbă, nu, mută și!... ca re-
vient au mîeme...! (Pleacă. Trece pe
îngă masă și se uită la armele de-
puse, de parcă le-ar vedea pentru
întia oară; apoi se ferește de ele, cu
un gest comic. Intră la el. Din cabinet
iese Clara, urmată de Alexis. Pe chi-
pul ei tulburat și în expresia lui în-
cordată se vede că au avut o discuție
serioasă.)

ALEXIS: Clara! Te rog, stai cîteva mi-
nute, să termin cu dinsul, și-o să
vedem ce avem de făcut... (Clara nu
răspunde, Alexis aproape o imploră.)
Te rog!... (Pacientului, care așteaptă
încurcat.) Poftiți, vă rog! (Clara face
cîteva pași prin încăpere. Ascultă tă-
cerea greă, prevestitoare. Aproape ne-
auzită, Theodora coboară. A văzut-o
pe Clara, dar privirea rece, tăioasă,
i-a trecut peste ea, ca peste un obiect.
Îl cheamă pe Călin, dar nu prea tare.)

THEODORA Căline! Căline! ești aici?
Parcă te-am auzit strigînd! (Nepri-
mînd răspunsul, pare că va sul țar
scările, dar toată fîrta ei e o provo-
care. Clara face doi pași spre ea.)

CLARA Doamnă! (Theodora mai urcă
o treaptă.) Doamnă, vă rog! Trebuie
să vă vorbesc!

THEODORA (cu o răceală calculată): Nu
ți-am cerut-o!

CLARA: O urbanitate elementară vă
obligă să mă ascultați, să ascultați
cînd cineva vă roagă, cînd vrea să vă
vorbească, în casa dumneavoastră!

THEODORA: În ce calitate vreți să-mi
vorbiți?

CLARA (e deconcertată, dar își revine
repede): Dar dumneavoastră în ce
calitate vă purtați astfel?... În nu-
mele cărei...

THEODORA: În calitate de mamă!

CLARA: Nu v-am contestat-o.

THEODORA: Dar nu mă lăsați să mi-o
îndeplinesc!

CLARA: Cum aș putea?

THEODORA: Știi dumneata cum... În-
tr-un chip obișnuit. Incorct. Imoral.

CLARA: Doamnă! Nu mă siliți să adopt
același ton. Lăsați-mă să mă port...
lăsați-mă să vă respect ca pe mama
omului pe care îl iubesc.

THEODORA: Nu mă interesează senti-
mentele dumitale.

CLARA: Pe dumneavoastră multe nu vă
înteresează.

THEODORA : Nu ești dumneata în măsură să mă judeci !

CLARA : Cei care sînt în măsură n-au făcut-o la timp și n-o fac. Am s-o fac eu. În numele unuia măcar.

THEODORA : Te-a autorizat el ?

CLARA : Mă autorizează... Îmi dă dreptul dragostea ce i-o port. Interesul.

THEODORA : Ai spus cuvîntul potrivit.

CLARA : Duritatea dumneavoastră n-o să mă descumpănească.

THEODORA : Știu, ești foarte îndrăzneț, este o caracteristică a femeilor ca dumneata.

CLARA : Ce vrei să spunei ?

THEODORA (*înstînd*) : A femeilor ca dumneata, cu experiență.

CLARA : N-aveți decît să mă jigniți. În fond, toate femeile au experiență. Unele, însă, n-au învățat nimic din experiența lor. Dumneavoastră sînteți cel mai bun exemplu !

THEODORA : Ești abilă. Răstălmăcești. M-am referit la o anumită experiență. Ești o femeie de două ori divorțată.

CLARA : Și la ce vă folosește contabilizarea întîmplărilor din viața mea ?

THEODORA : Și eu te întreb la ce-o să-i folosească fiului meu persoana, viața asta a dumitale ?

CLARA : Asta întrebați-l pe el !

THEODORA : Nu vorbesc cu fiii mei despre aventurile lor, despre femeile care le trec prin viață.

CLARA : Încerc să trec peste orice jignire pe care mi-o aruncați. Trebuie să vă spun ceea ce fiul dumneavoastră n-are curajul să vă spună. Nu știu de ce...sau știu de ce, dar vreau să uit... apar asemenea relații familiale nefericite.

THEODORA : Slavă Domnului că ai apărut dumneata să ne aduci fericirea !

CLARA : Dar nici nu-mi va fi greu s-o înlocuiesc pe aceea pe care v-ați făurit-o și vreți să i-o făuriți și lui. Vă asigur, v-o jur chiar.

THEODORA : Ce pretenții ai dumneata ? Ce vrei de la mine ?

CLARA : Nu am nici o pretenție. Vreau înțelegere.

THEODORA : Același lucru ți-l cer și eu.

CLARA : Dar lor, băieților, nu le acordai înțelegere, libertatea de a-și urma drumul în viață, de a fi ei înșiși, de a-și alege tovarășa de drum...

THEODORA : ...damnă...

CLARA : Depinde ce înțelegeți prin demnitate.

THEODORA : Nu știu dacă dumneata știi ce e aia demnitate !

CLARA : Doamnă ! Pentru că mă pămăuți mereu, trebuie, sînt silită să vă spun, că vă strig, chiar în numele demnității, că tocmai dumneavoastră vă vedeți lipsită de demnitate !

THEODORA : Cum îndrăznești ? (*Gest teatral.*) Ieși afară !

CLARA : Poate că am să ies ; dar nu înainte de a vă fi spus ceea ce trebuie să vă spun. Sînt datoare s-o fac, fiindcă nimeni în casa asta nu are curajul. Pentru că sînteți o soție, o mamă-satrap. O femeie închisată în forme vechi, în idei egolste... Spunîndu-vă asta, sufăr. Aș fi vrut să vă vorbesc ca unei mame, ca mamei iubitului meu. Dar m-ați silit, m-ați împins pe o pantă periculoasă. De ce ați făcut asta ?

THEODORA : Pentru că-mi ești dușmană, pentru că reprezîți un pericol pentru fiul meu...

CLARA : Dar dumneavoastră ce fel de prieten îi sînteți ? Ce fel de sprijin moral, ce fel de căldură aduceți căminului acestor fii, acestor copii, cum îi numiți ? Ce-ați făcut din Călin ? Dintr-un arhitect talentat ați făcut un împușcă-n lună, un nefericit, un dezorientat.

THEODORA : N-avea talent !

CLARA : Nu-i adevărat... Întîi — îmi pare rău că trebuie s-o spun — din interese meschine, cel puțin așa mi s-a spus... Sportivii din loturi aduc din strălătate valori, valori comerciale. Apoi, nu v-ați fi dat înapoi să-l sfătuiți să și rămînă acolo... pentru ce, nu știu ; e absurd, dar așa mi s-a spus.

THEODORA : Cine ar fi putut să-ți spună așa ceva ?

CLARA : Cine mi-a spus și altele.

THEODORA (*cu vehemență, fierbind*) : Te somez ! Cine ?

CLARA : Și fără să mă somați... Informatorul, detectivul personal pe care l-ați pus pe urmele mele, să descopere Sodoma și Gomora din viața mea. Pseudosportivul acela caraghios, care a început prin a-mi face o curte obraznică, și, palmuit — cu vorbe, fiți liniștită, nu trec la gesturi brutale —, a adoptat altă tactică, spre a-mi câștiga încredința. Mi-a spus cîte-n lună și în soare despre familia dumneavoastră, despre viața dumneavoastră.

THEODORA : E un timpit. Nu l-am pus să acționeze în nici un fel.

CLARA : În cazul acesta, nici dumneavoastră nu știți mare lucru... Vă informez că eu și Alexis ne-am logodit... mai mult, în zece zile trebuie să-și ia, să ne luăm posturile în primire, într-un spital din țară... veneam să vă spun toate astea, să vă rog să înțelegeți rostul hotărîrii noastre...

THEODORA : Să vă dau binecuvîntarea ?... Pe el am să-l... am să-l pămăuiesc, ca atunci cînd era mic și făcea măgării... iar pe dumneata... pe dumneata am să te desființez !

CLARA : Cum ați desființat-o pe fiică dumneavoastră. Beatrice — și asta o

știu de la același informator — se logodise cu unul dintre aceia care năpăreau visuri de emancipare, de libertate... L-ați denunțat... Beatrice s-a împușcat. Și asta tot pentru fericirea copiilor ați făcut-o?

THEODORA (cu ochi sticloși, tremurând toată): Ieși!... Ieși numai decît!

CLARA (îndreptîndu-se spre ușă. Peste umăr): Ies, dar nu voi pleca singură.

(Theodora caută în jur ceva cu care să o lovească. Dă cu ochii de arme. Apucă mașinal una, ridicînd-o să o azvîrle, dar arma se descarcă... Se deschid toate ușile. Valentin și Magda apar speriați. Călin, în ciuda beției, a sesizat totul dintr-o privire. Cînd Alexis iese și el din cabinet, urmat de bolnavul palid și îngrozit, aproape de criză, Călin încearcă să salveze aparențele. Clara a ieșit.)

CĂLIN (luînd repede din mîna Theodorei arma, scenă pe care Alexis o surprinde): Prima oară cînd mi se descarcă arma în mîină, în mod stupid! (Alexis o caută neliniștit pe Clara. Se uită la maică-sa și realizează ce s-a petrecut.)

ALEXIS (cu disperare, cu furie): Mamă! (Iese alergînd.) Clara! Clara!

MAGDA (lui Valentin, cu glasul gîtuit): Valentine! Hai să plecăm! Să plecăm din casa asta!

(Theodora, bîntuită simultan de sentimente contradictorii — furie, șocul împușcăturii, neliniștea pentru începutul de evadare a lui Alexis — încearcă să pornească în urma lui; dar ceva mai tare, neînțeles, o ținutuește locului. Nu aude replica Magdei, peste care cade cortina.)

Tabloul 2

Același decor, noaptea tîrziu, la cîteva zile după scena cu descărcarea armei. În hol luminile sînt stinse. Din camera lui Călin răzbate un con de lumină. Între cămin și ușă, în așteptare, Magda, care privește mereu către scară, și Călin, rezemat de canatul ușii deschise.

MAGDA: Uf! de ce-o fi întîrziînd? Să nu se trezească dînsa, sau domnul Proca...

CĂLIN: De el, nici o grijă! Ea să nu simtă... Vasăzică, răpirea din serai, în toată regula! Versiune modernă. Al doilea Proca răpit de o femeie... Încă o lovitură pentru Împărăteasă... O să beau în sănătatea voastră... E grozav.

MAGDA: O să pleci și dumneata. Fă-o cît mai e vreme!

CĂLIN: Aș, asta îmi dă aripi să zbor să beau chiar acum un pahar în cinstea voastră...

MAGDA: Am crezut că...

CĂLIN: Să plec? Unde să plec... de ce? Ce să fac? Voi începeți o carieră, viața. Eu... ce să încep? Ce să mai încep? Am două meserii... Am ratat în amîndouă... În prima, din pricina Împărătesei; într-a doua, din pricina amarului că am pierdut-o pe cea dintîi. Cu prima o să-mi construiesc un cavou, și grație celei de-a doua o să-mi trimit un glonte în cap... Și, iată, cu două meserii ratate, o să realizez tot ce am putut mai bun...

MAGDA: Nu vorbi așa... Mă înspăimînti. Nu sînt o cocuță, totuși, cînd te aud

vorbind așa, mă trec fiorii. Vrei să ne începem drumul amăriți? Dacă o să-i vorbești așa și lui Valentin, cu ce inimă crezi că o să pornească...? Poate nici n-o să mai pornească, o să-l tulburi... și o să fie nefericit, fie că rămîne, fie că pleacă.

CĂLIN: Ei, lasă, o să-mi țin gura.

MAGDA: Să nu mai vorbești niciodată așa. Te rog, fiu bun cu noi, fiu bun și cu dumneata, nu te chinui... Ai putea să realizezi atîtea! Valentin spune că ești cel mai dotat dintre frați. (Călin ridică din umeri.)

CĂLIN: Așa se spune în general despre toți ratații. Valentin umblă cu sentimentalisme...

MAGDA: Ar trebui să apară o fată care să te iubească și pe care s-o iubești. Atunci, poate...

CĂLIN: Al treilea Proca, răpit, salvat de o femeie din ghearele Împărătesei? A, nu! uite, aici nu mîrgăiește dictonul „Jamais deux sans trois”. Să nu merge pentru că nu se poate...

MAGDA: Doamne, de ce întîrzie? (Se aude un zgomot slab. Magda încremenește.)

CĂLIN: Nu te speria. E Valentin. (Încet, strecurîndu-se în umbra scărilor, Valen-

tin coboară cu un geamantan și cu un pardesiu.)

VALENTIN : Ți-a fost teamă ?

MAGDA : Da, De ce-ai întârziat atîta ?

VALENTIN : I-am scris o scrisoare. *(I-o întinde lui Călin.)* Căline ! I-o dai tu. Eram dator să-i scriu. Totuși o scrisoare este măcar cît umbra unei discuții.

CĂLIN : Da, ea va da replicile în absență... Felul ăsta de discuție e mai comod pentru tine, trebuie să recunosc.

VALENTIN : Nu știu ce să-ți răspund... nu pot să polemizez acum. Drept să-ți spun, îmi ticăie inima de teamă... Spune-i tatei că mă doare că trebuie să ne despărțim astfel.

CĂLIN : Pe el îl doare de mult. După plecarea lui Alexis, cu intuiția lui, cred că și a ta i s-a părut inevitabilă.

MAGDA : Crezi ?

CĂLIN : Bietul Apostol, care a fost mai mult mucenic în casa asta, are inspirația apostolilor și resemnarea mucenicilor.

VALENTIN : Căline, trebuie să plecăm, să nu se trezească sus. Ai grijă de tine, din suflet te rog !

CĂLIN : Mai bine al tu grijă de ea *(o arată pe Magda)* și lasă sentimentalistele ! Hai, Prisleo, șterge-o, șterge-o pînă nu te podidește plînsul... Vezi, Magda ?... asist la a doua răpire din casa Proca... Duceți-vă, duceți-vă ! *(Îi împinge febril. E vizibil emoționat.)*

VALENTIN : O să-ți scriu, Căline !

MAGDA : Adresa provizorie Filarmonica din orașul...

CĂLIN : Să nu-mi scrieți. Ce dracu', vreți să cadă adresa în mîna ei ? Mii de draci, porniți odată ! Drum bun, fără cale întoarsă,

(Valentin și Magda se reped și-l sărută. El se degajează și-l împinge. Închide în urma lor și rămîne cîteva clipe aproape lipit de ușă. Apoi, încet, pe gînduri, străbate holul, intră la el și conul de lumină se stinge. Cîteva clipe, în scenă e întuneric. Apoi, sus, o rază de lumină — s-a deschis o ușă.)

THEODORA : Valentine !... Valentine ! Valentine, ești jos ? *(Neprimind nici un răspuns și neuzînd nici o mișcare, coboară. E într-o rochie de casă neagră. De sub ușa lui Călin se vede o dungă de lumină.)* Valentine, ești aici ?... *(Tăcere.)* Căline, dormi ? Valentin e la tine ? Am auzit ușa lui. L-am căutat. Nu e la el.

GLASUL LUI CĂLIN *(de după ușă)* : Propriu-zis, nu-i la nimeni.

THEODORA : Cum, propriu-zis ? Ce înseamnă asta ? *(Sieși.)* Iar a băut...

Ascultă ! Ești în stare să-mi răspunzi logic ? omeneste ?

GLASUL LUI CĂLIN : Logic da, omeneste nu.

THEODORA : Ce tot divaghezi ? Cît o să vorbim la telefon ? Poți să deschizi ?

CĂLIN *(apare în cadrul ușii, are în mînă scrisoarea)* : Uite... de la Valentin. *(I-o dă.)*

THEODORA : Ce-i asta ?

CĂLIN : O scrisoare.

THEODORA : Taci ! Nu face pe spiritualul cu mine.

CĂLIN : Tac.

THEODORA : Spune, ce înseamnă scrisoarea, te întreb !

CĂLIN : Tac sau spun ? Ce poruncește Împărăteasa ?

THEODORA : Ce înseamnă scrisoarea asta, te întreb !

CĂLIN : Nu deschid corespondența străină. De unde să știu ? Citește-o !

THEODORA : El ți-a dat-o ?

CĂLIN : Nu mi-a dat-o el, am luat-o eu de la el.

THEODORA : Căline ! nu mă scoate din fire.

CĂLIN : Deschide-o și-o să vezi.

(Theodora desface plicul, enervată. Vrea să citească, dar nu vede. Călin răsucesce comutatorul. Theodora citește. Pe măsură ce parcurge scrisoarea, expresia ei devine teribilă. Încă înainte de a sfîrși de citit, izbucnește.)

THEODORA : Bestie ! Bestii de copii. Hienele ! I-am scăpat din mînă ! N-am fost destul de vigilentă. Pe mucosul ăsta am să-l aduc din urmă cu biciul... Auzi ! Îmi mulțumește, dar îmi mulțumește și mai mult dacă-l înțeleg și dacă-l uit o vreme... De mult trebuia să uit să fiu mamă... să fiu... jivre, nu copii... Au plecat ca niște haimanale oarecare... *(Lui Călin, scurt, poruncitor.)* Unde e ?

CĂLIN : Asta, el știe. Nu spune acolo, în scrisoare ?

THEODORA : Te întreb, unde e ?

CĂLIN : Acum, cred că e departe... Dacă a plecat îndată după ce mi-a lăsat scrisoarea. Sînt vreo trei sau chiar patru ore...

THEODORA : De ce nu mi-ai dat-o imediat ?

CĂLIN : De unde să știu că-i urgentă ? Nu mi-a spus pe sub ușă.

THEODORA : Pretinzi că ți-a lăsat-o sub ușă ?

CĂLIN : Da.

THEODORA : Și n-ai observat decît tîrziu...

CĂLIN : Tîrziu.

THEODORA : V-ați unit să vă bateți joc de mine ?

CĂLIN : Nu.

THEODORA : Bine ! *(Se repede spre scară.)* Apostol ! Apostol ! Apostol !

APOSTOL *(din capul scărilor, după câteva secunde)* : Ce-i, dragă ? Ce s-a-nîmplat ?

THEODORA : Coboară !... Nu, îmbracă-te și coboară imediat !

APOSTOL : De ce ?

THEODORA : Fă ce ți-am spus. Nu mai întreba. Te duci la gară... Mergem la gară.

APOSTOL : La gară ? Cine vine ? Cine pleacă ?

THEODORA *(cu dispreț)* : Ah, Proca ! Stai ! Urc să mă îmbrac.

CĂLIN : Nu mai pune omul pe jăratec. Unde să-l găsiți ? Au trecut patru ore.

APOSTOL : Pe cine să găsim ? *(Se simte că a înțeles și că face un joc, Theodora urcă furtunoasă, trece pe lângă el aproape îmbrîncindu-l. Intră la ea și închide ușa. Apostol coboară. E în pijama cenușie.)* Ce-i cu Valentin ? au plecat ?

CĂLIN : Și ei.

APOSTOL : Da ? Bine !

CĂLIN : Sub nici un motiv să nu te duci la gară. Fă-o să întirzie, să nu dea peste ei acolo. Au plecat de-abia adineauri, era trist că se desparte așa de tine.

(Sus se deschide ușa. Theodora coboară. Contrar așteptărilor, nu se întoarce în aceeași stare de tensiune. E în aceiași capot negru. În aparență e calmă. Sub calmul acesta mocnește însă furtuna.)

THEODORA : În fond, ducă-se ! Am vrut să fac din coadă veche sită de mătase. Din niște Proca, oameni, ceva mai sus decît media. Am visat, dar am azvîrlit mîrgăritare la porci... Au plecat ca atașe la două muieri. Lamentabil !

CĂLIN : Parcă am mai auzit cuvîntul ăsta.

THEODORA : Ce spui ?

CĂLIN : A, da, în seara cînd am vrut să-l azvîrl afară pe scumpul dumi-tale nepot Tache-Tomy *(subliniază „Tache” și „Tomy”)* și, cînd l-ai apărut, ai spus de Beatrice că „s-a prăbușit lamentabil în mocirlă”.

THEODORA : Dar pe muierile astea două nu le uit, am să le urmăresc, am să le distrug.

CĂLIN : Biata Beatrice !

THEODORA : Ce tot vrei ?

CĂLIN : Ea nu mai vrea nimic.

THEODORA : Nu-i vorba de ea. Tu ce vrei ? Ai innebunit ?

CĂLIN : Nici eu nu mai vreau nimic.

THEODORA : Adevărat, ai renunțat de mult să fli om ! *(Călin o privește lung, apoi pe talcă-său. Intră în camera lui, închide încet ușa. Theodora i-a întors spatele și pornește spre scară, aruncîndu-i cu dispreț.)* Ratatule !

APOSTOL *(se crispează de parcă el ar fi cel lovit)* : Taci !

CĂLIN *(din ușă, palid, cu ochi sticloși)* : Mamă ! E ultima oară cînd îți spun așa ! Nu pot să nu-ți spun cuvîntul ăsta, fiindcă vreau să ți se inflgă în conștiință ceea ce o să-ți spun. Din ce aluat te-a plămădit firea ? Pe noi, pe mine, știu, vîd din ce aluat m-a plămădit. Cum spui tu, din aluatul uman etichetat Proca... Tată, tu n-ai nici o vină, e o simplă potrivire a firii, un caz de biologie... Dar de ce tocmai tu, mama mea, să fii așa cum ești, și să crezi că ești o mamă ideală ? Nu-ți dai seama că ți-ai pierdut de mult vederea, vederea aceea care cuprînde totul și merge în adînc ? În adîncul inimii omenești, acolo unde e căldură... al rămas pe insula unor păreri preconcepțute... Ai crezut că faci bine și a ieșit rău și pentru tine și pentru noi... pentru unii dintre noi. Ai făcut rău fiindcă totul Izvora nu din iubire, din grijă maternă, ci dintr-un orgoliu înghețat... Nu, nu sînt beat. N-am mai pus nimic în gură de zile întregi... și e și mai groaznic... înii vîd și mai clar inutilitatea, neputința... Ai spus-o, sînt un ratat... și sînt de condamnat, fiindcă în ciuda încercărilor băieților, ale unor oameni care au grijă de semenii lor, simt că mă cufund... De ce mi-ai luat pămîntul de sub picioare ? De ce m-ai abătut din calea mea ?... De ce ?

(Tace. Se întoarce încet și intră în cameră. Theodora ridică din umeri. Chipul ei arată o totală neînțelegere. Își face cruce și dă să plece. Apostol a încremenit. Se uită cînd spre ea, cînd spre ușa lui Călin. De dincolo răsună o împușcătură. Theodora a rămas cu mina crispată pe rampa scărilor. Apostol își ia capul în mîini și fuge în odaia lui Călin. Se întoarce bițguind, înecat de plîns.)

APOSTOL : Bălatul ! băiatul ! *(Aproape neștiind ce spune, Theodorei, care stă înpletită, cu mîinile încheștate pe balustradă, cu capul în pîlp.)* Împărâteaso ! Ți-au fugit toți sclavii, ai rămas cu un singur nenorocit.

— CORTINA —